Better Care Network Working Paper
September 2010

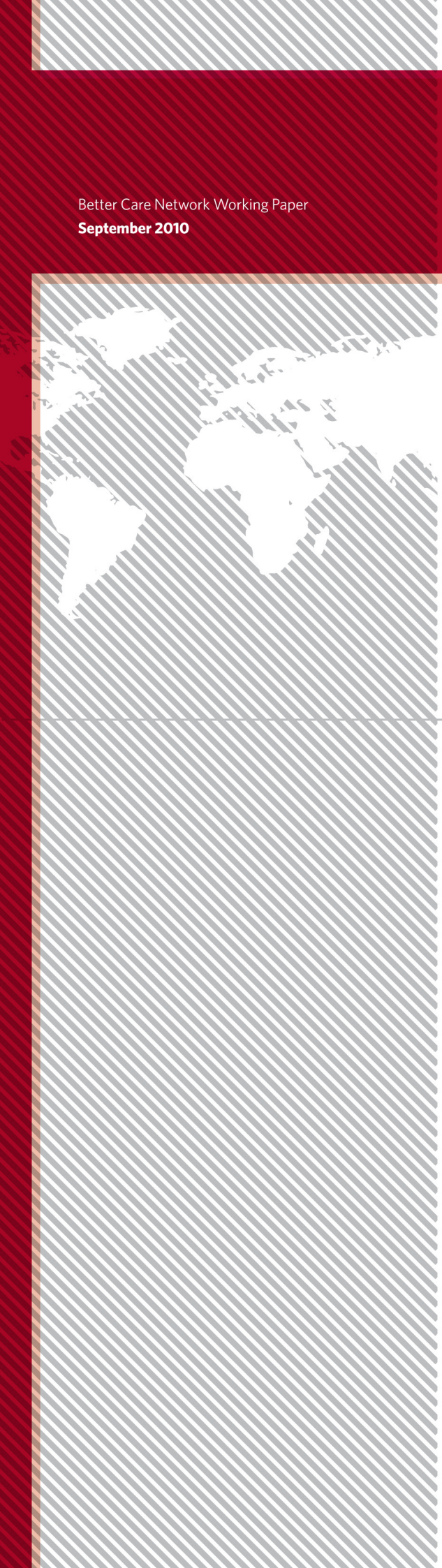

สู่ครอบครัว มิใช่สถานเลี้ยงเด็กกำพร้า
FAMILIES, NOT ORPHANAGES

John Williamson and Aaron Greenberg

Better Care Network

เครือข่ายเบทเทอร์แคร์ (BCN) เชิญ John Williamson และ Aaron Greenburg ให้เขียนเอกสารฉบับนี้ และมุ่งมั่นแก้ไขปัญหาเพื่อเด็กที่ขาดครอบครัว เอกสารฉบับนี้ตีพิมพ์ขึ้นเพื่อเผยแพร่ข้อค้นพบของผู้เขียนและกระตุ้นให้มีผู้สนใจประเด็นนี้เพิ่มขึ้น

ข้อค้นพบและบทสรุปของผู้เขียนอาจไม่ตรงกับมุมมองขององค์กรเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศของสหรัฐ (USAID) หรือรัฐบาลสหรัฐอเมริกา

ความเห็นใดในเอกสารฉบับนี้เป็นมุมมองส่วนบุคคลของผู้เขียน ซึ่งอาจไม่ตรงกับมุมมองของยูนิเซฟ (UNICEF)

ผู้เขียนขอขอบคุณผู้ตรวจทานเอกสารฉบับนี้ ได้แก่ Victor Groza, Helen Meintjes, Ghazal Keshavarzian, Kathleen Riordan และบรรณาธิการ Melissa Bilyeu

3 สู่ครอบครัว มิใช่สถานเลี้ยงเด็กกำพร้า

โรคเอดส์ โรคอื่นๆ การสู้รบ ภัยธรรมชาติ ความจำเป็นต้องลี้ภัย และความยากจน เป็นเหตุให้เด็กหลายล้านคนต้องเป็นกำพร้า พลัดพรากจากครอบครัว หรือครอบครัวใกล้แตกแยก เด็กเหล่านี้ควรมีผู้ปกป้องคุ้มครองและเลี้ยงดู ซึ่งเป็นหน้าที่ตามกฎหมายของรัฐบาล ตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก โดยเฉพาะในมาตรา 20 ได้กล่าวถึงทางเลือกในการเลี้ยงดูเด็ก และมีหลายมาตราเกี่ยวข้องกับการเลี้ยงดูและคุ้มครองเด็ก น่าเสียดายที่หลักการ “เพื่อประโยชน์สูงสุดของเด็ก” ในอนุสัญญาไม่ค่อยมีผู้คำนึงถึงนัก โดยเฉพาะเมื่อต้องส่งเด็กไปอยู่ในสถาบันเลี้ยงดูทดแทน ซึ่งอาจเป็นภัยต่อเด็ก[1]

ยังไม่อาจประเมินจำนวนเด็กในสถาบันเลี้ยงดูทดแทนทั่วโลกที่แน่นอนได้ เนื่องจากรัฐก็ยังกำกับดูแลได้ไม่ทั่วถึง แต่จากข้อมูลเท่าที่มี ยูนิเซฟประมาณว่ามีเด็กอย่างน้อยสองล้านคนอาศัยอยู่ในบ้านเด็กกำพร้าทั่วโลก ทั้งนี้ ตัวเลขดังกล่าวอาจคลาดเคลื่อนไปจากที่เป็นจริงมาก[i] [2] เพราะรัฐบาลต่างๆ โดยเฉพาะในประเทศที่ขาดแคลน ก็ยังไม่รู้ว่าในประเทศของตนมีสถานสงเคราะห์กี่แห่ง และไม่รู้ว่ามีเด็กกี่คนในสถาบันเลี้ยงดูทดแทนเหล่านั้น แม้รัฐบาลอาจมีนโยบายที่บังคับให้องค์กรต่างๆ ต้องขออนุญาตก่อนจะตั้งสถาบันเลี้ยงดูทดแทนสำหรับเด็ก และขึ้นทะเบียนสถาบันเลี้ยงดูทดแทนในระบบ แต่สถาบันเลี้ยงดูทดแทนเอกชนกลับมีจำนวนเพิ่มขึ้น ในหลายประเทศมีองค์กรทั้งจากท้องถิ่นและนานาชาติมาเปิดและดำเนินการสถาบันเลี้ยงดูทดแทนได้โดยรัฐบาลแทบจะไม่ได้กำกับดูแล

เอกสารฉบับนี้มุ่งสนใจประเทศที่ยากไร้เป็นพิเศษ โดยเฉพาะความไม่สอดคล้องกันระหว่างประเด็นความต้องการของเด็ก ความเป็นจริง และผลกระทบระยะยาวจากการเติบโตมาในสถาบันเลี้ยงดูทดแทน รายงานนี้นำเสนอหลักฐานที่บ่งชี้ว่าจำนวนสถานเลี้ยงเด็กกำพร้ากำลังเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะในประเทศที่มีความขัดแย้ง การลี้ภัย โรคเอดส์ และความยากจนในขั้นรุนแรง หรือมีปัจจัยหลายอย่างที่กล่าวมาควบคู่กัน รายงานนี้มุ่งหาหลักฐานข้อเท็จจริงว่า เหตุใดเด็กจึงถูกส่งไปอยู่ในสถาบันเลี้ยงดูทดแทน เปรียบเทียบผลกระทบและต้นทุนในการดูแลเด็กรูปแบบนี้กับทางเลือกอื่น และให้ข้อสรุปถึงทางเลือกในการเลี้ยงดูเด็กที่ดีกว่า ตลอดจนข้อชี้แนะสำหรับผู้วางนโยบาย

จากหลักฐานที่พบและประสบการณ์ภาคสนามที่ผ่านมา เรามองว่า หลายแห่งในโลก มีเด็กถูกส่งไปสถาบันเลี้ยงดูทดแทนโดยไม่จำเป็น แม้ว่าในบางกรณีหรือบางประเทศอาจเป็นเรื่องที่ยอมรับได้ ตัวอย่างเช่น วัยรุ่นที่ไร้บ้านและไม่เต็มใจหรือไม่สามารถจะกลับไปหาครอบครัวดั้งเดิมของตัวเอง การอาศัยอยู่ในครอบครัวทดแทนหรือสถาบันเลี้ยงดูทดแทนบางรูปแบบอาจเป็นขั้นแรกสุดที่จะช่วยให้พวกเขาไม่ต้องเร่ร่อนต่อไป สำหรับเด็กที่ถูกล่วงละเมิดโดยคนในครอบครัว การเลี้ยงดูทดแทนในรูปแบบสถานรองรับอาจเป็นตัวเลือกที่ดีที่สุดเท่าที่หาได้ในเวลาเร่งด่วน และอาจเป็นมาตรการชั่วคราวจนกว่าเด็กจะได้พบครอบครัวที่เหมาะสม แต่มีอีกหลายประเทศซึ่งเด็กที่ถูกแยกจากผู้เลี้ยงดูหลักมักจะถูกส่งไปสถาบันเลี้ยงดูทดแทน เราเชื่อว่าควรพยายามคิดและหาวิธีพัฒนาทางเลือกที่ดีกว่า ให้เด็กได้รับการเลี้ยงดูในรูปแบบครอบครัว เพื่อให้เด็กไม่ต้องไปอยู่ในสถาบันเลี้ยงดูทดแทนโดยไม่จำเป็น

i ในรายงานนี้ “สถานเลี้ยงเด็กกำพร้า” “การเลี้ยงดูทดแทนในรูปแบบสถานรองรับ” “สถานเลี้ยงเด็ก” “สถานเลี้ยงดูทดแทน” และ “สถาบันเลี้ยงดูทดแทน” มีความหมายเดียวกันคือ สถานที่ซึ่งมีกลุ่มเด็กได้รับการดูแลโดยเจ้าหน้าที่ผู้ได้รับค่าตอบแทน

รายงานฉบับนี้มิได้ประสงค์จะให้ภาพสถาบันเลี้ยงดูทดแทนในแง่ลบ สถาบันเลี้ยงดูทดแทนอาจมีระบบบริหารจัดการที่ดี และดำเนินการโดยตั้งใจให้สิ่งที่ดีที่สุดกับเด็ก มีกลุ่มและบุคคลจำนวนมากในโลกที่ให้การสนับสนุน ทำงานหรือเป็นอาสาสมัครในสถาบันเลี้ยงดูทดแทนและทำได้ดี งานเหล่านี้บางส่วนบูรณาการกับชุมชนแวดล้อม มีเจ้าหน้าที่ซึ่งมีคุณสมบัติเหมาะสม เจ้าหน้าที่คนหนึ่งมีภาระดูแลเด็กไม่เกิน 8-10 คน มีความตื่นตัวในการติดตามครอบครัวและนำเด็กกลับคืนสู่ครอบครัว และมีการประสานงานทั้งกับราชการและชุมชน เพื่อให้เด็กทุกคนมีผู้คอยติดตามสม่ำเสมอ และพยายามนำเด็กคืนสู่ครอบครัวเดิม

และรายงานฉบับนี้ไม่ต้องการนำเสนอการเลี้ยงดูโดยครอบครัวให้เป็นภาพอุดมคติ จากผลการศึกษาของสหประชาชาติเรื่องการกระทำต่อเด็กด้วยความรุนแรง พบว่ามีเด็กจำนวนมากจนน่าตกใจที่ถูกละเลยหรือโดนล่วงละเมิดโดยคนในครอบครัว[3] หากไม่สามารถเข้าช่วยเหลือเปลี่ยนแปลงสถานการณ์ของครอบครัวให้ดีขึ้นได้ และเด็กยังถูกละเลยหรือล่วงละเมิดต่อไป เด็กก็ควรได้ไปอยู่กับครอบครัวที่เหมาะสมและพร้อมจะดูแลมากกว่า ครอบครัวที่ “ดีพอ” คือครอบครัวปกติทั่วไปซึ่งไม่จำเป็นต้องสมบูรณ์แบบ แต่ต้องสามารถให้ความรัก ความเอาใจใส่อย่างต่อเนื่อง มีความรับผิดชอบ และสนับสนุนพัฒนาการเด็กได้[4] ซึ่งทั้งหมดนี้ ครอบครัวทำได้ดีกว่าสถาบันเลี้ยงดูทดแทนสำหรับเด็กกำพร้า แม้แต่ในประเทศที่กำลังพัฒนาก็เช่นกัน ข้อเสนอของรายงานฉบับนี้คือ “ครอบครัวที่ดีพอ” อาจไม่ใช่ครอบครัวในอุดมคติ แต่จากหลักฐานที่พบ ครอบครัวชนิดนี้มักจะดีกว่าทางเลือกอื่นมากและเป็นประโยชน์สูงสุดสำหรับเด็ก

ในเดือนพฤศจิกายน ค.ศ. 2009 สหประชาชาติได้เผยแพร่ “แนวทางการเลี้ยงดูทดแทนสำหรับเด็ก “ (Guidelines for the Alternative Care of Children)[5] มีใจความสำคัญ เพื่อเรียกร้องให้รัฐบาลป้องกันไม่ให้เด็กถูกแยกจากผู้เลี้ยงดูหลักโดยไม่จำเป็น โดยเสริมสร้างบริการทางสังคมและกลไกการปกป้องคุ้มครองทางสังคมในชาติให้ดี แนวทางฉบับนี้ยอมรับว่ามีเด็กบางคนที่จำเป็นต้องอาศัยสถานรองรับ แต่เน้นว่าต้องพัฒนาและสนับสนุนการเลี้ยงดูทดแทนในรูปแบบครอบครัวเป็นหลัก รายงานนี้ก็สนับสนุนจุดยืนเดียวกัน โดยเสนอหลักฐานที่พบทั่วโลกในช่วงกว่า 100 ปีที่ผ่านมา

ปัญหาในการเลี้ยงดูทดแทนโดยสถานรองรับ

สิ่งที่เด็กต้องการไม่ได้มีแค่การดูแลด้านกายภาพให้ดี เด็กยังจำเป็นต้องได้รับความรัก ความใส่ใจ และมีผู้ที่เด็กสามารถผูกพันด้วยในระยะยาว ซึ่งเด็กจะยึดเป็นหลักมั่นคงในการพัฒนาความสัมพันธ์อื่นต่อไป มีงานวิจัยในช่วงต้นศตวรรษที่ 20 และในช่วงทศวรรษ 40 ที่ศึกษาผลจากการที่เด็กเติบโตในสถานเลี้ยงดูทดแทน ทฤษฎีสายสัมพันธ์ (attachment) โดยเฉพาะผลงานของ John Bowlby ซึ่งในปัจจุบันได้กลายเป็นฐานความรู้ทางวิทยาศาสตร์ที่สำคัญถึงสิ่งที่จำเป็นต่อพัฒนาการเด็ก[ii] และเป็นเหตุให้มีการเปลี่ยนแปลงนโยบายของสหรัฐและยุโรปช่วงหลังสงคราม นอกจากนี้ ผลงานวิจัยช่วงสงครามโลกครั้งที่สอง Anna Freud และ Dorothy Burlingham ได้อธิบายความสำคัญของการเลี้ยงดูโดยครอบครัวไว้ว่า:

"สงครามไม่สำคัญกับเด็กนัก นอกเสียจากว่าเป็นภัยต่อชีวิต ทำให้สะดวกสบายน้อยลง หรือได้รับปันส่วนอาหารน้อยลง แต่สงครามจะเป็นเรื่องใหญ่ทันทีเมื่อทำลายชีวิตครอบครัว จนเด็กต้องสูญเสียสายสัมพันธ์แรกสุดกับกลุ่มสมาชิกในครอบครัว"[7]

และเมื่อไม่นานมานี้ ก็มีผลงานศึกษานโยบายสวัสดิการสังคมที่เน้นหนักในประเด็นเดียวกัน ดังที่การศึกษาที่แอฟริกาเมื่อ ค.ศ. 1994 โดยแผนกกุมารแพทยศาสตร์ของมหาวิทยาลัยซิมบับเว และแผนกสวัสดิการสังคมศาสตร์ พบข้อสรุปว่า

"เป็นไปได้ว่ายังแก้ไขวิกฤตการณ์เด็กกำพร้าในซิมบับเวได้ไม่เหมาะสม หลายองค์กรกำลังพิจารณาสร้างสถาบันเลี้ยงดูทดแทนเพิ่ม โดยไม่มีเจ้าหน้าที่หรือนโยบายใดที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงดูเด็กกำพร้า ...สำหรับครอบครัวที่ไม่สามารถเลี้ยงดูเด็กกำพร้าในความรับผิดชอบของตนได้ บ้านเด็กกำพร้าฟังดูเป็นทางเลือกที่ดีกว่า เพราะมั่นใจได้ว่าเด็กจะได้รับอาหาร เสื้อผ้า และการศึกษา แต่ที่จริงแล้ว โครงการเพื่อให้เด็กได้อยู่ต่อไปในชุมชน ซึ่งแวดล้อมไปด้วยผู้นำและมิตรสหายที่พวกเขารู้จักสนิทสนมนั้น มีต้นทุนน้อยกว่ามาก ทั้งในเชิงงบประมาณและผลกระทบต่อความรู้สึกของเด็ก"[8]

ปัจจุบัน หลักฐานมากมายทั่วโลกบ่งชี้ว่า เด็กที่ต้องอยู่ในบ้านเด็กกำพร้ามีแนวโน้มถดถอยทางพัฒนาการอย่างรุนแรง ในช่วงครึ่งศตวรรษที่ผ่านมา ผู้เชี่ยวชาญด้านพัฒนาการเด็กพบว่า สถานเลี้ยงเด็กกำพร้าไม่อาจช่วยส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก โดยเฉพาะเรื่องสายสัมพันธ์ การถ่ายทอดวัฒนธรรม และการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม[10]

ข้อบกพร่องที่สำคัญที่สุดของสถานเลี้ยงเด็กกำพร้าคือ เด็กเล็กมักขาดการเลี้ยงดูอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจำเป็นต่อการสร้างสายสัมพันธ์ที่ยั่งยืนกับผู้ใหญ่ที่เป็นผู้เลี้ยงดู เด็กแทบจะไม่ได้สัมผัสเป็นพิเศษหรือเป็นประจำกับพี่เลี้ยงคนใดคนหนึ่งในสถานเลี้ยงเด็ก เนื่องจากมีอัตราส่วนเด็กต่อพี่เลี้ยงมาก เจ้าหน้าที่ลาออกบ่อย และปกติแล้ว

ii ผลงานของ John Bowby เรื่องผลกระทบต่อเด็กที่เติบโตในสถาบันเลี้ยงดูทดแทนช่วงทศวรรษ 1940 นำไปสู่ผลงาน "การดูแลโดยมารดาและสุขภาพจิต" ที่สนับสนุนโดยองค์การอนามัยโลก ว่าด้วยสุขภาพจิตของเด็กไร้บ้านในยุโรปช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่สอง งานเขียนฉบับนี้มีอิทธิพลอย่างมากและช่วยจูงใจให้มีการเปลี่ยนแปลงนโยบายด้านสถาบันเลี้ยงดูทดแทน ในยุโรปและอเมริกา ซึ่ง Mary Ainsworth ก็มีส่วนร่วมที่สำคัญในช่วงนี้ โดยศึกษาจากการสังเกตและวิจัยเรื่องความสำคัญของการเลี้ยงดูโดยมารดาในประเทศอูกันดา

ก็ต้องผลัดกันเลี้ยงดูเด็กตามตารางเวลา อีกทั้งสถานเลี้ยงเด็กกำพร้ามักจะมี “วัฒนธรรม” เฉพาะที่เข้มงวดและขาดสังคมพื้นฐานในรูปแบบครอบครัวและชุมชน เด็กๆ เหล่านี้จะมีปัญหาเมื่อต้องสร้างและสานความสัมพันธ์ตลอดชีวิต ตั้งแต่ยังเล็กจนเติบโตเป็นวัยรุ่น และเป็นผู้ใหญ่ ผู้ไปเยี่ยมเยือนสถานเลี้ยงเด็กกำพร้ามักจะได้พบเด็กเล็กซึ่งต้องการเข้ามาสัมผัสหรือจับมือ ถึงแม้พฤติกรรมเช่นนี้อาจดูเหมือนเด็กแสดงความรักหรือชอบจริงๆ แต่ที่จริงแล้วเป็นอาการที่แสดงความผิดปกติด้านปฏิสัมพันธ์ออกมาชัดเจน[11] เพราะเด็กเล็กที่มีสายสัมพันธ์แน่นหนาอยู่แล้ว มักจะระแวดระวังหรือหวาดกลัวคนแปลกหน้า แทนที่จะอยากเข้าไปสัมผัสด้วย

หลักการพื้นฐาน ก็คือ ทุกสามเดือนที่เด็กเล็กต้องอาศัยในสถาบันเลี้ยงดูทดแทน พัฒนาการของพวกเขาจะช้าลงไปหนึ่งเดือน[12] มีการศึกษาในค.ศ. 2004 ซึ่งสำรวจในยุโรป 32 ประเทศ และศึกษาแบบเจาะลึกใน 9 ประเทศ พบว่า “เสี่ยงที่จะเป็นผลร้าย เกิดความผิดปกติด้านปฏิสัมพันธ์ มีพัฒนาการล่าช้า และเส้นประสาทในสมองสูญเสียการพัฒนา ทำให้ได้ข้อสรุปว่า เด็กอายุต่ำกว่าสามปี ไม่ควรอาศัยในสถานเลี้ยงเด็กกำพร้า เว้นแต่จะมีผู้ปกครองหรือผู้เลี้ยงดูหลักอย่างน้อยหนึ่งคน”[13]

การศึกษาระยะยาวโดย Bucharest Early Intervention Project (BEIP) พบว่า เด็กเล็กซึ่งย้ายจากสถาบันเลี้ยงดูทดแทนไปสู่ครอบครัวอุปการะก่อนอายุครบสองขวบ กลับมีพัฒนาการชดเชยขึ้นมาได้อย่างรวดเร็ว ทั้งในด้านปัญญาและอารมณ์ เมื่อเปรียบเทียบกับเด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูทดแทนในรูปแบบสถาบันต่อไป ซึ่งมีสภาพแย่ลงไปอีกมาก[14] ผลงานวิจัยอื่นในพื้นที่ยุโรปตะวันออกและตอนกลางก็พบข้อสรุปใกล้เคียงกัน[15] สถาบันเลี้ยงดูทดแทนเหล่านี้จำกัดศักยภาพของเด็ก ตัดอนาคตของพวกเขา และยังขัดขวางไม่ให้เศรษฐกิจ การเมือง และสังคมของชาติเจริญเติบโตอีกด้วย

ประเทศที่มีการเลี้ยงดูทดแทนในรูปแบบสถาบันมาก่อนก็พบปัญหาความเสียหายด้านพัฒนาการเด็กเช่นกัน ปัญหาเหล่านี้ปรากฏเมื่อเด็กๆ เข้าสู่วัยผู้ใหญ่ตอนต้นและมีปัญหาเมื่อต้องกลับสู่สังคม งานวิจัยในรัสเซียแสดงให้เห็นว่า หนึ่งในสามของเด็กที่ออกจากสถาบันเลี้ยงดูทดแทนจะกลายเป็นคนไร้บ้าน หนึ่งในห้าจะมีประวัติอาชญากรรม และอาจมีมากถึงหนึ่งในสิบที่จะฆ่าตัวตาย[16] การศึกษาภาพรวมผลงานวิจัยจำนวน 75 เรื่อง (ศึกษาเด็กกว่า 3,800 คน ใน 19 ประเทศ) พบว่าเด็กที่เติบโตมาในบ้านเด็กกำพร้าจะมีไอคิวเฉลี่ยต่ำกว่าเด็กในครอบครัวอุปการะถึง 20 จุด[17]

สถาบันเลี้ยงดูทดแทนมีต้นทุนต่อเด็กหนึ่งคนสูงกว่าทางเลือกอื่นในการเลี้ยงดูเด็ก สถาบันเลี้ยงดูทดแทนต้องมีเจ้าหน้าที่และผู้ดูแลสิ่งอำนวยความสะดวก มีค่าใช้จ่ายทั้งเงินเดือน ค่าดูแลอาคารสถานที่ เตรียมอาหาร และให้บริการต่าง ๆ ต้นทุนจริงจะแตกต่างไปในแต่ละประเทศ แต่เมื่อเปรียบเทียบกันแล้ว มักพบเสมอว่า ต้นทุนสำหรับเลี้ยงเด็กหนึ่งคนในสถาบัน สามารถใช้สนับสนุนการเลี้ยงดูเด็กในครอบครัวได้อีกหลายคน มีการเปรียบเทียบต้นทุนเลี้ยงดูเด็กอย่างจริงจังในยุโรป

ตะวันออกและยุโรปกลาง เช่นในโรมาเนีย ธนาคารโลกคำนวณไว้ว่า ครอบครัวอุปถัมภ์ที่ชำนาญจะมีต้นทุน 91 ดอลลาร์สหรัฐต่อเด็กหนึ่งคนต่อเดือน (คำนวณจากอัตราแลกเปลี่ยน ปี ค.ศ. 1998) ขณะที่ต้นทุนในการเลี้ยงเด็กหนึ่งคนต่อเดือนในสถาบันเลี้ยงดูทดแทนจะอยู่ที่ 280 ดอลลาร์สหรัฐ การเลี้ยงดูทดแทนในสถานรองรับคุณภาพสูงในชุมชนน่าจะมีค่าใช้จ่ายประมาณ 98 - 132 ดอลลาร์ต่อเด็กหนึ่งคนต่อเดือน ส่วนการรับบุตรบุญธรรมและกระบวนการคืนเด็กสู่ครอบครัวเดิมมีต้นทุนเฉลี่ย 19 ดอลลาร์ต่อเด็กหนึ่งคน[18] ผลการศึกษาจากพื้นที่อื่นก็มีข้อค้นพบใกล้เคียงกัน ค่าใช้จ่ายต่อปีในการเลี้ยงดูเด็กหนึ่งคนในสถานรองรับที่เขต Kagera ของ Tanzania นั้นมากกว่า 1,000 ดอลลาร์ หรือมากกว่า 6 เท่าของต้นทุนเลี้ยงดูเด็กในครอบครัวอุปถัมภ์[19] การศึกษาในแอฟริกาใต้พบว่าการเลี้ยงดูเด็กในสถานรองรับแพงกว่าการสนับสนุนช่วยเหลือให้ครอบครัวกลุ่มเสี่ยงสามารถเลี้ยงดูเด็กได้เองมากถึง 6 เท่า และแพงกว่าการเลี้ยงดูเด็กในครอบครัวอุปถัมภ์หรือการรับบุตรบุญธรรมถึง 4 เท่า[20] นอกจากนี้ มูลนิธิ Save the Children UK ได้เปรียบเทียบค่าใช้จ่ายในแอฟริกากลางและตะวันออก พบว่า สถานสงเคราะห์มีต้นทุนสูงกว่าการเลี้ยงดูทดแทนในรูปแบบชุมชนถึง 10 เท่า[21]

ค่าใช้จ่ายต่อเด็กหนึ่งคนที่กล่าวมานี้ เป็นหลักฐานอ้างอิงที่สำคัญ แต่ก็ยังมีต้นทุนแฝงอื่นๆ อีกมาก เช่น การลงทุนโครงสร้างพื้นฐานด้านสวัสดิการสังคมที่จำเป็น (เช่น การฝึกอบรมนักสังคมสงเคราะห์ และบริการด้านสวัสดิการสังคมที่ช่วยส่งเสริมประสิทธิภาพของครอบครัวอุปถัมภ์และการคืนสู่ครอบครัวเดิม) นอกจากนี้ เมื่อย้ายเด็กไปสู่การเลี้ยงดูทดแทนในรูปแบบครอบครัว ค่าใช้จ่ายรวมจะเพิ่มขึ้นในช่วงแรก เพราะสถานรองรับยังต้องดำเนินการต่อไปก่อน จนกว่าจะพัฒนาทางเลือกการเลี้ยงดูทดแทนในรูปแบบครอบครัวได้เรียบร้อย แต่เป็นที่ชัดเจนว่าในระยะยาว หากนำงบประมาณที่เคยหล่อเลี้ยงสถาบันเลี้ยงดูทดแทน ไปสนับสนุนการเลี้ยงดูทดแทนในรูปแบบครอบครัวหรือชุมชน ก็จะช่วยให้เด็กอีกมากได้รับการเลี้ยงดูที่ดีขึ้น เพราะการเลี้ยงดูทดแทนในรูปแบบครอบครัวมีแนวโน้มจะทำให้เด็กมีพัฒนาการดีกว่า และยังเป็นวิธีใช้ทรัพยากรให้เป็นประโยชน์สูงสุดเพื่อเด็กมากขึ้น

ความยากจนคือสาเหตุที่ผลักไสเด็กเข้าสู่สถาบันเลี้ยงดูทดแทน ผลการศึกษาถึงเหตุที่เด็กต้องอาศัยในสถาบันเลี้ยงดูแสดงให้เห็นเสมอว่า ความยากจนเป็นแรงผลักไสอยู่เบื้องหลัง เช่น กรณีศึกษาจากศรีลังกา บัลแกเรีย และมอลโดวา พบว่า *“ความยากจนเป็นมูลเหตุแฝงสำคัญที่ทำให้เด็กต้องรับการเลี้ยงดูทดแทนในรูปแบบสถาบัน อันเป็นวิธีที่สิ้นเปลือง ไม่เหมาะสม และมักจะเป็นผลเสียต่อเศรษฐกิจ”* นอกจากนี้ กรณีศึกษายังแสดงให้เห็นว่า *“ทรัพยากรที่ใช้ไปกับสถาบันเลี้ยงดูทดแทนจะใช้ได้คุ้มค่ากว่า หากนำมาแก้ปัญหาความยากจน โดยกระจายทรัพยากรเหล่านั้นไปสู่องค์กรชุมชนที่ช่วยเหลือเด็กและครอบครัว”*[22]

เด็กจำนวนมากในสถาบันเลี้ยงดูทดแทนยังมีผู้ปกครองอย่างน้อยหนึ่งคนที่มีชีวิตอยู่ แต่ผู้ปกครองลำบากที่จะเลี้ยงดูเด็ก หรือไม่เต็มใจ หรือไม่สามารถเลี้ยงได้ ตัวอย่างเช่น ในศรีลังกา มีเด็ก 92% ในสถานสงเคราะห์เอกชนที่พ่อหรือแม่ยังมีชีวิตอยู่ หรือยังมีชีวิตทั้งคู่ และเด็กกว่า 40% ต้องมาอาศัยสถาบันเลี้ยงดูทดแทนเนื่องจากความยากจน[23] ที่ซิมบับเว เด็กเกือบ 40% ในสถานเลี้ยงเด็กกำพร้ายังมีบิดาหรือมารดาซึ่งมีชีวิตอยู่ และเกือบ 60% ยังติดต่อกับญาติได้ แต่ความยากจนเป็นเหตุผลสำคัญที่พวกเขาไม่ได้อยู่กับครอบครัว[24] จากการประเมินสถานสงเคราะห์เด็กกำพร้า 49 แห่งที่ไลบีเรีย ซึ่งเพิ่งผ่านสงครามและกำลังยากจน มีเด็กถึง 98% ซึ่งบิดาหรือมารดายังมีชีวิตอยู่[25] ที่อัฟกานิสถาน งานวิจัยพบว่าเหตุผลที่เด็กกว่า 30% ต้องไปอาศัยสถานรองรับเป็นเพราะสูญเสียบิดา (ในหลายกรณีก็เป็นเหตุให้ครอบครัวยิ่งยากจนลงไปอีกด้วย)[26] ที่อาเซอร์ไบจัน ซึ่งประชากรวัยทำงานเกิน 60% มีรายได้ต่ำกว่าเส้นบ่งชี้ความยากจน มีเด็กในสถาบันเลี้ยงดูทดแทนถึง 70% ที่บิดามารดายังมีชีวิตอยู่[27] ที่จอร์เจียมีเด็ก 32% ต้องอาศัยในสถาบันเลี้ยงดูทดแทนเพราะความยากจน[28] ที่นครนิวยอร์คช่วงศตวรรษที่ 19 ถึงต้นศตวรรษที่ 20 ซึ่งเป็นช่วงที่สถานเลี้ยงเด็กกำพร้าแพร่หลายมากที่สุด เด็กกำพร้าในนั้นเต็มไปด้วยเด็กยากจนที่พ่อหรือแม่ยังมีชีวิตอยู่อย่างน้อยหนึ่งคน และมีทั้งที่เป็นเด็กผิวขาวและเด็กผู้อพยพ[29]

สถิติเหล่านี้แสดงถึงแนวโน้มตรงกัน คือ ชุมชนที่อยู่ใต้แรงกดดันทางเศรษฐกิจอย่างสาหัส ยิ่งมีสถานสงเคราะห์เพิ่มขึ้น ก็จะยิ่งมีเด็กถูกพรากออกจากครอบครัวยากจนมาอยู่จนเต็มสถานรองรับ นี่คือรูปแบบที่คณะผู้เขียนได้พบมาในภูมิภาคต่าง ๆ โดยเฉพาะในสถานการณ์ที่มีความขัดแย้งจนต้องอพยพลี้ภัย และในชุมชนที่โรคเอดส์แพร่ระบาด ครอบครัวยากจนจะใช้วิธีส่งลูกไปสถาบันเลี้ยงดูทดแทนเมื่อเศรษฐกิจของครอบครัวไม่ดี เพื่อให้แน่ใจว่าลูก ๆ หรือผู้ที่อยู่ในความดูแลจะได้เข้าถึงบริการหรือคุณภาพชีวิตที่ดีกว่า แต่สถาบันเลี้ยงดูทดแทนกลับเป็นวิธีการที่แพงและไม่ได้ผลในการรับมือกับปัญหาความยากจนหรือปัญหาครอบครัวอื่นๆ ดังผลการศึกษาจากสามประเทศในต่างภูมิภาคได้พบข้อสรุปเดียวกัน คือ “ผลงานวิจัยแสดงว่า ความยากจนเป็นสาเหตุแฝงอันสำคัญที่ทำให้เด็กต้องรับการเลี้ยงดูทดแทนในรูปแบบสถาบัน ซึ่งเป็นวิธีรับมือกับเศรษฐกิจย่ำแย่ที่มีต้นทุนสูง ไม่เหมาะสม และมักจะเป็นผลเสีย”[30]

แนวคิดสถานรองรับระยะยาวถูกรับมาใช้ต่อทั้งที่ล้าสมัยแล้ว ในประวัติศาสตร์ของประเทศกำลังพัฒนาหลายแห่ง เพิ่งจะได้รับแนวคิดการเลี้ยงดูทดแทนในรูปแบบสถาบันมาไม่นานนัก ส่วนใหญ่แล้วมักจะเริ่มในช่วงต้นศตวรรษที่ยี่สิบโดยกลุ่มมิชชันนารี หรือรัฐบาลที่ปกครองอาณานิคม ซึ่งทำตามสิ่งที่พบได้ทั่วไปในประเทศบ้านเกิดของตน[31] ขณะเดียวกัน มีข้อตัดสินแล้วว่า การเลี้ยงดูทดแทนในรูปแบบสถาบันไม่เหมาะสมกับพัฒนาการเด็ก จึงค่อยๆ สูญหายไปจากประเทศพัฒนาแล้ว แต่ประเทศเหล่านั้นก็ยังสนับสนุนให้มีสถาบันเลี้ยงดูทดแทนแบบเดียวกันในประเทศที่ยากจนกว่า

โรคเอดส์และสงครามเป็นเหตุให้สถานสงเคราะห์เพิ่มสูงขึ้นในประเทศกำลังพัฒนา เมื่อปีค.ศ. 2004 มีการศึกษาใน 6 ประเทศจากทวีปแอฟริกาถึงการตอบรับเด็กกำพร้าและเด็กที่อยู่ในภาวะเสี่ยงโดยองค์กรทางศาสนา พบว่า “มีการตั้งสถาบันเลี้ยงดูทดแทนเพิ่มขึ้นมาก”[32] ในซิมบับเวซึ่งมีผู้ติดเชื้อเอชไอวีจำนวนมาก[33] มีสถานเลี้ยงเด็กกำพร้าถึง 24 แห่งสร้างขึ้นระหว่างปี ค.ศ. 1996 - 2006 ซึ่ง 80% ของสถาบันเหล่านี้ตั้งขึ้นโดยกลุ่มทางศาสนา ที่เกือบทั้งหมดรับทุนจากนิกายเพนเทคอสท์และกลุ่ม Non-conformist[34] ขณะที่สงครามเป็นเหตุให้บ้านเด็กกำพร้าในไลบีเรียเพิ่มจาก 10 แห่งในปี ค.ศ. 1989 เป็น 121 แห่งในปี ค.ศ. 1991 ซึ่งปัจจุบันยังเปิดดำเนินการอยู่ 117 แห่ง และกว่าครึ่งไม่ได้จดทะเบียนหรือมีการควบคุมใดๆ ทั้งนี้ในเด็กไลบีเรียทุกๆ 10,000 คน จะมี 25 คนอยู่ในบ้านเด็กกำพร้า

นอกแอฟริกา สถาบันเลี้ยงดูทดแทนก็แพร่หลายขึ้นเช่นกัน รัฐบาลศรีลังกาพบว่ามีสถาบันเลี้ยงดูทดแทนจดทะเบียน 223 แห่งใน ค.ศ. 2002 จากเดิมที่มีเพียง 142 แห่งเมื่อปี ค.ศ. 1991[35] ส่วนในบอสเนียและเฮอร์เซโกวีนาช่วงกลางทศวรรษ 1990 หลังสงครามกลางเมือง พบว่ามีจำนวนสถานสงเคราะห์เพิ่มสูงขึ้นกว่า 300 เปอร์เซนต์[36]

เมื่อสร้างสถาบันเลี้ยงดูทดแทนแล้วก็ยากจะปรับเปลี่ยนเป็นรูปแบบอื่นที่เลี้ยงดูเด็กได้ดีกว่า พบว่าทั่วทั้งยุโรปกลาง ยุโรปตะวันออก และอดีตสหภาพโซเวียตมีอัตราส่วนเด็กในสถาบันเลี้ยงดูทดแทนเพิ่มขึ้นร้อยละ 3 ตั้งแต่สงครามเย็นจบลง แม้ว่ารัฐบาลในภูมิภาคต่างเข้าใจดีว่าสถาบันเลี้ยงดูทดแทนเป็นต้นเหตุของการแยกเด็กออกจากผู้เลี้ยงดูหลักและสร้างปัญหาสังคมในระยะยาว[37]

ทั้งโรคเอดส์ ความยากจน และสงคราม ไม่ใช่เหตุที่ทำให้การเลี้ยงดูทดแทนในรูปแบบสถาบันเป็นสิ่งที่เหมาะสมหรือเลี่ยงไม่ได้ ที่จริงเราพบว่ายังมีทางเลือกอื่นของการเลี้ยงดูทดแทนในรูปแบบครอบครัว และรักษาครอบครัวไว้ในบริบทเหล่านี้ ตัวอย่างเช่น การสำรวจในอูกันดาเมื่อ ค.ศ.1992 หลังสงครามกลางเมืองและมีผู้เจ็บป่วยล้มตายด้วยโรคเอดส์เพิ่มขึ้น พบว่ามีเด็กประมาณ 2,900 คนอาศัยในสถาบันเลี้ยงดูทดแทน และยังพบด้วยว่าทั้งพ่อและแม่ของเด็กเหล่านี้ประมาณครึ่งหนึ่งยังมีชีวิตอยู่ ขณะที่เด็ก 20% มีพ่อหรือแม่อย่างน้อยหนึ่งคนมีชีวิตอยู่ และญาติของเด็ก 25% ก็ยังมีชีวิตอยู่ แต่พวกเขาต้องมาอยู่สถาบันเลี้ยงดูทดแทนด้วยความยากจนเป็นเหตุ จากการศึกษานี้ เป็นแนวทางให้กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมและองค์การช่วยเหลือเด็กประจำสหราชอาณาจักร (Save the Children UK) ร่วมกันปรับปรุงและบังคับใช้นโยบายแห่งชาติเกี่ยวกับการเลี้ยงดูทดแทนในรูปแบบสถาบันอย่างต่อเนื่องหลายปี เพื่อให้เด็กอย่างน้อย 1,200 คนได้คืนสู่บิดามารดาหรือญาติ และปิดสถาบันเลี้ยงดูทดแทนที่ดำเนินงานได้ต่ำกว่ามาตรฐานไปจำนวนหนึ่ง ผลการประเมินในปี ค.ศ. 1993 พบว่า เด็ก 86% กลับคืนสู่ครอบครัวได้อย่างดี[38] เป็นที่น่าเสียดายว่า บางส่วนของงานเหล่านี้ในอูกันดายกเลิกไปแล้ว และบ้านเด็กกำพร้าก็มีแนวโน้มจะกลับมาเพิ่มขึ้นอีก อันเป็นผลชัดเจนจากการเปลี่ยนลำดับความสำคัญในการนำนโยบายไปปฏิบัติ[39]

มีความสำเร็จพอสมควร ในการคืนเด็กที่ถูกแยกจากผู้เลี้ยงดูหลักในช่วงสงครามกลับสู่ครอบครัวเดิม เช่นในทั้งเซียราลีโอนและไลบีเรีย องค์กรยูนิเซฟรายงานว่ามีทหารเด็กที่ปลดประจำการแล้วและเด็กอื่นๆ ที่ถูกแยกจากครอบครัวในช่วงสงครามอย่างน้อย 98% ได้กลับสู่ครอบครัว[40] โอกาสในการกลับสู่ครอบครัวเดิมนั้น เป็นหลักฐานว่าสถาบันเลี้ยงดูทดแทนไม่มีความจำเป็นอีกต่อไป แม้ว่าภาวะยากจนและสังคมแตกแยกจะเลวร้ายลงจากสงคราม หรือแม้ช่วงแรกๆ ชุมชนหลายแห่งอาจลังเลจะรับอดีตทหารเด็กกลับบ้านก็ตาม ในช่วงเกิดเหตุรุนแรงหลังการเลือกตั้งที่เคนยา เมื่อค.ศ. 2008 มีเด็กจำนวนมากถูกแยกจากผู้เลี้ยงดูหลัก หรือหนีออกมาเอง (จากบ้านที่เด็กอยู่กันเอง) หรือถูกส่งไปบ้านเด็กกำพร้า ยูนิเซฟรายงานว่า ปลายเดือนสิงหาคม ค.ศ. 2009 มีเด็กรวมทั้งหมด 7,010 คน (หรือ 82.3% ของเด็กที่ลงทะเบียนไว้) ได้กลับสู่ครอบครัวโดยสมบูรณ์ นอกจากนี้ยังมีเด็กอีกอย่างน้อย 600 คนที่กลับสู่ครอบครัวจากการช่วยเหลือของสภากาชาดเคนยาและพันธมิตรอื่นๆ[41]

จากตัวอย่างที่พบ นักสังคมสงเคราะห์ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการคืนเด็กสู่ครอบครัวเดิม จะต้องผ่านการฝึกอบรมมากพอที่จะตัดสินใจได้ว่าครอบครัวอาจต้องการความช่วยเหลือใดบ้าง และสามารถชี้ปัจจัยเสี่ยงสำหรับเด็กที่อาจจะได้กลับสู่ครอบครัวด้วย งานประเมินและจัดเตรียมกับครอบครัวมีความสำคัญมาก และจำเป็นต้องกำกับติดตามดูแลเด็กๆที่ได้กลับบ้านด้วย

แม้จะไม่ง่าย แต่เป็นไปได้ที่จะเปลี่ยน ในช่วงต้นศตวรรษที่ 20 กุมารแพทย์ Dr.Henry Dwight Chapin ชี้ว่ามีช่วงที่สำคัญยิ่งยวดต่อพัฒนาการในทารกซึ่งเติบโตในสถาบันเลี้ยงดูทดแทน คุณหมอรายงานว่าผลที่เห็นได้ชัดจากการถูกส่งเข้าสถาบันเลี้ยงดูทดแทน อันดับแรกคือน้ำหนักจะลดลงอย่างต่อเนื่อง และถ้าน้ำหนักลดไปถึงจุดหนึ่ง ก็จะไม่รอดชีวิตแม้จะให้อาหารเพิ่มหรือเปลี่ยนสภาพแวดล้อม เด็กจะมีอาการอื่นร่วมด้วย คือผิวแห้ง ผมร่วง และขาดน้ำ สาเหตุหลักที่เสียชีวิตไม่ใช่การขาดอาหาร แต่เป็นเพราะอาการปอดบวม ปีแรกของชีวิตจึงสำคัญอย่างมากต่อพัฒนาการเด็ก โดยเฉพาะช่วงหกเดือนแรกที่สำคัญยิ่งกว่าหกเดือนหลัง[42] และคุณหมอยังได้ศึกษาอัตราการตายของเด็กในสถาบันเลี้ยงดูทดแทนจากเมืองใหญ่ของสหรัฐอเมริกา แล้วพบอีกด้วยว่า เด็กที่อายุน้อยกว่า 2 ปีมีอัตราเสียชีวิตถึง 100%[43]

Dr.Chapin เชื่อว่าทารกที่ถูกส่งเข้าสถาบันเลี้ยงดูทดแทนมีความเสี่ยงสูงมากที่จะมีปัญหาด้านพัฒนาการและมักเสียชีวิตลงอย่างรวดเร็ว ในช่วงต้นทศวรรษ 1890 คุณหมอจึงเปิดโรงพยาบาลที่ให้บริการสังคมแห่งแรกในสหรัฐอเมริกา ทั้งนี้คุณหมอยืนยันว่าหากจำเป็น ทารกควรอยู่ในสถาบันเลี้ยงดูทดแทนเพียงสั้นๆ เท่านั้น และเห็นว่าครอบครัวอุปถัมภ์ (ซึ่งคุณหมอเรียกว่า “boarding-out”) เป็นตัวเลือกที่ดีที่สุดในเกือบทุกกรณี[44] หลังจากได้ข้อสรุปแล้ว Dr.Chapin จึงริเริ่มระบบอุปถัมภ์ในปีค.ศ.1902 เพื่อทารกที่ต้องอยู่โรงพยาบาลจะได้ไปอยู่บ้านกับครอบครัวอุปถัมภ์ อันเป็นที่มาของกระแสครอบครัวอุปถัมภ์ในสหรัฐอเมริกาต่อมา[45]

ในช่วงทศวรรษ 1930 ถึง 1940 สหรัฐอเมริกาออกกฎหมายที่ปิดบ้านเด็กกำพร้าหลายแห่งลง เมื่อถึงช่วงทศวรรษ 1960 ครอบครัวอุปถัมภ์ก็เป็นแนวทางหลักในการช่วยเหลือเด็กที่ต้องได้รับการเลี้ยงดูทดแทน[46] บ้านเด็กกำพร้าก็มีการปรับปรุงใหม่โดยอาศัยความช่วยเหลือจากจิตแพทย์เด็กและความรู้ด้านจิตวิทยาเด็ก และปรับปรุงอาคารเป็นศูนย์พักรักษาสำหรับเด็กที่มีปัญหาพฤติกรรมหรืออารมณ์รุนแรง บ้านเด็กกำพร้าบางแห่งเปลี่ยนเป็นโรงพยาบาลจิตเวชเอกชนและสถานพำนักซึ่งช่วยเหลือทั้งเด็กที่มีปัญหา และเด็กจากครอบครัวร่ำรวยที่มีปัญหาพฤติกรรม

การศึกษาโดยศูนย์วิจัย Innocenti ขององค์กรยูนิเซฟเรื่อง “เด็กในสถาบันเลี้ยงดูทดแทน: จุดเริ่มต้นของจุดจบ” กล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงแบบเดียวกันในอิตาลี สเปน อาร์เจนตินา ชิลี และอุรุกวัย โดยระบุสาเหตุแฝงของการแยกเด็กจากผู้เลี้ยงดูหลัก ได้แก่ ความยากจน และไม่สามารถเข้าถึงบริการพื้นฐานต่างๆ ปัจจุบัน ประเทศเหล่านี้ต่างสามารถช่วยเหลือเด็กด้วยทางเลือกในรูปแบบชุมชน จนแทบไม่เหลือสถาบันเลี้ยงดูทดแทนแล้ว หรือหากยังมีอยู่ ก็จะรับเฉพาะเด็กที่มีปัญหาพฤติกรรมและอารมณ์อย่างรุนแรงจนไม่สามารถอยู่ในบ้านหรือชุมชนเดิมได้ และเด็กที่มีความบกพร่องทางกายจนต้องพึ่งอุปกรณ์ช่วยเหลือหรือมีพยาบาลเฉพาะทางคอยดูแลตลอดยี่สิบสี่ชั่วโมง[47]

ในภูมิภาคอื่นของโลกก็กำลังมีความเปลี่ยนแปลงเช่นกัน เช่น ที่เอธิโอเปีย สมาคมบ้านเด็กเยรูซาเล็มได้นำเด็ก 1,000 คนที่อาศัยมาเกิน 15 ปีในสถาบันเลี้ยงดูทดแทนทั้งสามแห่งของสมาคมกลับออกจากสถาบัน[48] ในโรมาเนีย จำนวนเด็กในสถาบันเลี้ยงดูทดแทนต่อประชาชน 100,000 คนลดลงจาก 1,165.6 คนในปี ค.ศ. 2000 เหลือ 625.4 คนในปี ค.ศ. 2006 หรือลดลงเกือบ 46 เปอร์เซนต์ หลังได้รับความช่วยเหลือในช่วงเปลี่ยนแปลงจากองค์กรเพื่อพัฒนาระหว่างประเทศของสหรัฐ (USAID)[49] ส่วนในเวียดนาม ซึ่ง “ความยากจนเป็นสาเหตุหลักที่ทำให้เด็กรับการเลี้ยงดูทดแทนในรูปแบบสถาบัน” มีการศึกษาของยูนิเซฟเมื่อปี ค.ศ. 2003 ที่นำไปสู่กรอบการทำงานของรัฐบาลเพื่อให้เกิดการเลี้ยงดูทดแทนและขับเคลื่อนการปฏิรูประบบสวัสดิการสังคม[50] ที่จาไมกาและเบลีซ มีแรงกดดันจากภาคประชาสังคม ผนวกกับผู้นำรัฐบาลที่รับฟังเสียงประชาชน ทำให้กรอบทางกฎหมายที่เหมาะสมถูกนำมาใช้กับสถานสงเคราะห์ และเสริมสร้างศักยภาพให้นักสังคมสงเคราะห์และสถาบันเลี้ยงดูทดแทน[51]

จากที่สถาบันเลี้ยงดูทดแทนในแอฟริกาเพิ่มขึ้นมากจนน่ากังวล ได้มีการจัดงานประชุมครั้งใหญ่ที่เมืองไนโรบี เคนยา ในเดือนกันยายน ค.ศ. 2009 มีผู้เข้าร่วมกว่า 400 คนจากทั่วทั้งภูมิภาค เพื่อร่วมประชุมนานาชาติครั้งแรกในแอฟริกาเรื่องการเลี้ยงดูทดแทนในรูปแบบครอบครัว ผู้ร่วมประชุมอภิปรายถึงหนทางพัฒนาความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงดูทดแทนในรูปแบบครอบครัว เสริมสร้างสภาพแวดล้อมทางกฎหมายและนโยบายเพื่อสนับสนุนการเลี้ยงดูทดแทนในรูปแบบครอบครัว และพัฒนาความสามารถของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเลี้ยงดูทดแทนในรูปแบบครอบครัว

ในแอฟริกา ที่ประชุมได้ข้อสรุปที่ยืนยันว่าในแอฟริกานั้น ยังต้องมีสถานรองรับชั่วคราวอยู่ แต่ครอบครัวเป็นทางเลือกที่ดีที่สุดในการเลี้ยงดูเด็ก ข้อเสนอแนะของที่ประชุมระบุข้อปฏิบัติที่สำคัญและจำเป็นต่อการเปลี่ยนไปสู่การเลี้ยงดูทดแทนในรูปแบบครอบครัว แทนการส่งเด็กไปเติบโตระยะยาวที่สถาบันเลี้ยงดูทดแทน[52]

เหตุใดจึงยังมีบ้านเด็กกำพร้าอยู่ ?

มีสมมติฐานหนึ่งอธิบายว่า เหตุที่รัฐบาลและผู้บริจาคยังคงปล่อยให้มีบ้านเด็กกำพร้า เป็นเพราะบ้านเด็กกำพร้าตอบสนองความต้องการบางประการได้ค่อนข้างดี ตัวอย่างเช่น สามารถมองเห็นตัวเด็กและผลที่ได้รับจากการสนับสนุนในสถานที่เดียว จึงง่ายที่จะเห็นว่ารับการสนับสนุนแล้วไปทำอะไรบ้าง ผู้บริจาคเงินให้บ้านเด็กกำพร้าสามารถได้รับรูปหรือจดหมายขอบคุณ และสามารถนัดไปเยี่ยมชมบ้านเด็กกำพร้าได้ สำหรับรัฐบาล บ้านเด็กกำพร้าอาจดูเหมือนวิธีแก้ปัญหาได้อย่างรวดเร็ว แต่ที่จริง บ้านเด็กกำพร้าเป็นการแก้ปัญหาแบบง่ายๆ ซึ่งไม่เพียงพอต่อชุดปัญหาที่ซับซ้อน แม้ผู้บริจาคซึ่งมีความตั้งใจดี หรือรัฐบาลอาจเห็นผลประโยชน์ของสถาบันเลี้ยงดูทดแทนต่อเด็กยากจนได้ชัดเจน แต่เป็นเรื่องยากที่จะเห็นทั้งผลกระทบในแง่ลบระยะยาวและทางเลือกอื่นๆ ในทางกลับกัน ปัญหาด้านพัฒนาการและปัญหาจากการแยกจากสังคมมาอยู่ในสถาบันเลี้ยงดูทดแทนจะค่อยๆปรากฏขึ้นในภายหลัง เด็กที่ต้องอยู่กับเสื้อผ้าที่ขาดวิ่นหรือพื้นดินเปื้อนฝุ่นในบ้านอาจดูเป็นเรื่องใหญ่กว่าการที่เด็กได้รับความรักและเอาใจใส่จากคุณยายแท้ๆ การสร้างตึกใหม่ที่สะดวกสบายอาจดูเหมือนเป็นทางออกที่แก้ปัญหาได้ตรงจุดจากผู้ใจดีช่วยเหลือ ทั้งยังตรงไปตรงมากว่าการช่วยครอบครัวยากจนให้เข้าถึงคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น สำหรับเด็กที่ถูกแยกจากผู้เลี้ยงดูหลัก บ้านเด็กกำพร้ายิ่งเป็นทางออกที่แน่ชัดยิ่งกว่าการพัฒนาโครงการนำเด็กกลับสู่ครอบครัวเดิม ครอบครัวอุปถัมภ์ หรือครอบครัวบุญธรรม อย่างไรก็ตาม จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้ต้องการช่วยเหลือควรเข้าใจว่า ความเอาใจใส่จากครอบครัวมีค่าจนไม่สามารถแทนด้วยสิ่งอื่นได้ และรู้ว่าต้องทำอย่างไรให้เด็กได้รับสิ่งนั้น

ความท้าทายอย่างยิ่งอีกประการหนึ่งคือการที่กระทรวงและหน่วยงานต่างๆ ซึ่งรับผิดชอบด้านสวัสดิการเด็กมักจะขาดทั้งงบประมาณและกำลังคน เมื่อบุคลากรและงบประมาณมีน้อย ก็ยิ่งยากขึ้นไปอีกที่หน่วยงานรัฐจะเปลี่ยนแปลงสิ่งที่เป็นมาหรือต่อต้านการสร้างบ้านเด็กกำพร้าใหม่เพิ่มขึ้น การพัฒนาระบบเลี้ยงดูทดแทนขึ้นใหม่จำเป็นต้องใช้ทั้งงบประมาณและบุคลากร นอกจากนี้บางกระทรวงยังขาดความเข้าใจด้วยว่า ทางเลือกอื่นนอกเหนือจากสถาบันเลี้ยงดูทดแทนมีลักษณะอย่างไร หรือระบบการเลี้ยงดูทดแทนที่ดีขึ้นจะใช้งานได้เหมาะไหม บางครั้งอาจมีผู้บริหารหน่วยงานรัฐหรือภาคประชาสังคมซึ่งมีวิสัยทัศน์ มีความขันแข็งและใช้นโยบายทางการเมืองเพื่อสร้างความเปลี่ยนแปลง แต่การจะเปลี่ยนระบบสวัสดิการเด็กของชาติต้องใช้เวลาหลายปีกว่าจะสำเร็จ และต้องมีทั้งความมุ่งมั่นทางการเมือง ความสามารถเฉพาะทาง ทุนสนับสนุน และการเปลี่ยนแปลงทัศนคติตลอดจนความคาดหวังของชุมชน แม้แต่

กระทั่งเมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นแล้ว ก็ยังยากที่จะทำให้การเปลี่ยนแปลงดำเนินต่อเนื่อง เช่น ในช่วงทศวรรษ 1980 และต้นทศวรรษ 1990 มีกลุ่มนักเคลื่อนไหวในสหรัฐอเมริกาเริ่มเรียกร้องให้บ้านเด็กกำพร้ากลับมาอีก เมื่อต้องเผชิญกับความยากจนและการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นที่เพิ่มสูงขึ้น ข้อเรียกร้องให้บ้านเด็กกำพร้าเกิดขึ้นอีกได้ถูกนักนโยบายและนักวิชาการคัดค้านเอาไว้ได้สำเร็จโดยใช้ข้อมูลที่ผ่านมาเกี่ยวกับการเลี้ยงดูทดแทนในรูปแบบครอบครัว[53] ดังนั้นจึงสำคัญอย่างยิ่งที่องค์กรต่างๆ จะต้องร่วมมือกับรัฐบาลเพื่อให้เกิดพลังมากพอจะร่วมกันพัฒนาระบบที่ดีขึ้นในการปกป้องคุ้มครองและเลี้ยงดูเด็ก ตลอดจนทำให้ระบบนั้นยั่งยืนต่อไป

ความรับรู้ผิดๆ เรื่องการเป็นกำพร้าเนื่องจากเอดส์ก็เป็นปัจจัยหลัก ที่สถาบันเลี้ยงดูทดแทนกลายเป็นวิธีหลักเพื่อแก้ปัญหาจำนวนเด็กกำพร้าเพิ่มขึ้นจากโรคเอดส์ไปแล้ว ไม่ว่าจะเป็นสถาบันเลี้ยงดูทดแทนโดยกลุ่มในท้องถิ่นหรือรับเงินบริจาคจากต่างชาติก็ตาม ผู้คนด่วนสรุปไว้ก่อนว่า เมื่อเด็กมากมายต้องสูญเสียพ่อหรือแม่ หรือทั้งสองคนไปเนื่องจากโรคระบาด ก็ไม่มีทางเลือกอื่นนอกจากบ้านเด็กกำพร้า อันที่จริงแล้ว โรคระบาดก็ไม่ใช่เหตุผลที่ทำให้การสร้างบ้านเด็กกำพร้าเพิ่มขึ้นเป็นสิ่งชอบธรรม

เป็นที่น่าเสียดายที่สื่อต่างๆ นำเสนอภาพการกลายเป็นกำพร้าที่เกี่ยวข้องกับโรคเอดส์ ว่าโรคนี้ทำให้เด็กจำนวนมากไม่มีที่พึ่ง สถิติการเป็นกำพร้าที่รายงานโดยยูนิเซฟและองค์กรอื่นๆ ได้ทำให้โลกหันมาตระหนักถึงปัญหา แต่ก็ทำให้เกิดความเข้าใจผิดด้วยเช่นกัน สถิติเหล่านั้นประมาณจำนวนเด็กแต่ละประเทศทั่วโลกที่เป็นกำพร้าพ่อหรือแม่คนใดคนหนึ่งหรือทั้งคู่[54] ทั้งที่เด็กกำพร้าส่วนใหญ่ยังอยู่กับผู้ปกครองคนใดคนหนึ่งที่ยังมีชีวิตอยู่ ในจำนวนเด็ก 145 ล้านคนที่คาดว่าเป็นกำพร้ามีประมาณ 9 เปอร์เซ็นต์เท่านั้นที่ทั้งพ่อแม่เสียชีวิตหมดแล้ว[55] ซึ่งเมื่อสื่อนำสถิตินี้ไปเผยแพร่ต่อก็แทบไม่ได้กล่าวถึงประเด็นสำคัญนี้เลย นอกจากนี้ หลักฐานบ่งชี้ว่าเด็กส่วนใหญ่ที่พ่อแม่เสียชีวิตไปหมดแล้วก็ยังอาศัยอยู่กับลุงป้าน้าอา ปู่ย่าตายาย หรือญาติ เช่นการศึกษาในซิมบับเวซึ่งเป็นหนึ่งในประเทศที่โรคเอดส์ระบาดหนักที่สุด พบว่าเด็กกำพร้า 98% ยังคงอาศัยอยู่ในรูปแบบครอบครัว[56] ใกล้ๆกันที่มาลาวี มีงานสำรวจที่แบลนไทร์ เมืองใหญ่ที่สุดของประเทศซึ่งโรคเอดส์ระบาดอย่างหนัก พบว่าเด็กกำพร้ากว่า 99% ยังคงอาศัยอยู่ในครัวเรือน[57]

มีเด็กที่เป็นกำพร้าเนื่องจากโรคเอดส์เป็นส่วนน้อยที่อาศัยอยู่กันเอง ไม่ว่าจะโดยภาวะจำยอมหรือสมัครใจ แต่ก็มีจำนวนน้อยมาก[58] และบ้านที่เด็กอยู่กันเองเหล่านี้มักจะเกิดในช่วงเปลี่ยนแปลงชั่วคราวเท่านั้น เมื่อจำเป็นมีการเข้าช่วยเหลือ หากมีงบประมาณและความมุ่งพยายามก็จะสามารถติดตามญาติพี่น้อง หรือจัดให้มีการเลี้ยงดูทดแทนในรูปแบบครอบครัวสำหรับเด็กเหล่านี้ โดยอาศัยการสนับสนุนผ่านกลไกในชุมชนนั่นเอง

หากปราศจากความช่วยเหลือสนับสนุน การเลี้ยงดูโดยครอบครัวอาจไม่เพียงพอ เด็กกำพร้าส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในครอบครัวที่ยากจนและไม่สามารถตอบสนองความต้องการทั้งหมดของเด็กได้ เด็กกำพร้าบางคนที่ญาติเลี้ยงดู มักได้รับการปฏิบัติแย่กว่าลูกแท้ๆ ของญาติ อย่างไรก็ตาม การกระทำที่จะเป็นประโยชน์กับเด็กๆ ก็ต้องเริ่มต้นกับครอบครัวซึ่งเด็กอยู่ เพื่อเสริมสร้างให้ครอบครัวสามารถดูแลเด็กให้ดีได้อย่างเต็มใจ และสร้างระบบปกป้องคุ้มครองเด็กโดยชุมชน เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการล่วงละเมิดและแสวงหาผลประโยชน์จากเด็กทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ด้วยการสนับสนุนและเสริมสร้างความเข้มแข็งของครอบครัวที่ดูแลเด็กอยู่แล้ว จะเป็นประโยชน์กับเด็กมากกว่าจะไปหาสิ่งอื่นมาทดแทนครอบครัวที่เด็กมีอยู่แล้ว และด้วยการหาครอบครัวใหม่แก่เด็กที่ไม่มีครอบครัวจริงๆ ที่มีอยู่เพียงไม่มากนัก ปัญหาก็คือทรัพยากรและความช่วยเหลือต่างๆ มักจะถูกใช้ไปเพิ่มเติมให้สถาบันเลี้ยงดูทดแทนที่มีอยู่หรือสร้างบ้านเด็กกำพร้าแห่งใหม่มากกว่า

โครงการที่ดำเนินการโดยชุมชนบางแห่งซึ่งมีสถาบันเลี้ยงดูทดแทนอยู่ด้วย แสดงให้เห็นว่ายังขาดการลงทุนโดยรวมในด้านบริการเพื่อสนับสนุนครอบครัว และการเลี้ยงดูทดแทนในรูปแบบครอบครัว ในสถาบันเลี้ยงดูทดแทนบางพื้นที่ซึ่งมีเด็กจำนวนมากสูญเสียพ่อแม่ไปด้วยโรคเอดส์ มีแนวทางใหม่เกิดขึ้นเมื่อสถาบันเลี้ยงดูทดแทนเล็งเห็นว่าตนไม่สามารถรองรับเด็กกำพร้าที่เพิ่มขึ้นได้หมด สถาบันเลี้ยงดูทดแทนเหล่านั้นจึงเริ่มให้บริการนอกสถานที่ช่วงกลางวันในครอบครัวกลุ่มเสี่ยง[59] ด้วยวิธีนี้ เด็กจึงยังได้อยู่กับครอบครัว แต่ได้รับอาหารและการดูแลอื่นๆ ซึ่งปกติอาจไม่ได้รับ แต่ไม่ว่าจะเป็นแนวทางไหนก็ตามระเบียบข้อบังคับและการกำกับสอดส่องอย่างระมัดระวังก็ยังจำเป็น เพื่อให้แน่ใจได้ว่าเด็กกลุ่มเสี่ยงจะได้รับการปกป้องคุ้มครองจริงๆ

ชุมชนสามารถร่วมกันจัดการให้ความช่วยเหลือ โดยระบุว่ามีเด็กและครอบครัวใดบ้างที่เป็นกลุ่มเสี่ยง[60] ชุมชนทางศาสนาในท้องถิ่นมักจะเป็นตัวอย่างว่าพวกเขาสามารถบริหารจัดการทรัพยากรและทุนที่มีจำกัดเพื่อให้เป็นประโยชน์ต่อเด็กที่ต้องการความช่วยเหลือเป็นพิเศษ[61] งานวิจัยในชนบทที่ซิมบับเวเสนอแนะว่า หากญาติของเด็กไม่สามารถช่วยดูแลได้ แต่ถ้ามีการสนับสนุนเงินค่าเรียนและค่าอาหารที่จะเพิ่มขึ้นมา ก็มีครอบครัวอื่นที่เต็มใจจะรับอุปการะเด็กที่ไม่ใช่ญาติ[62] มีความจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องหาแนวทางปฏิบัติที่ดีและเสริมสร้างความเข้มแข็งของรัฐให้มีบทบาทในการประสานงาน พัฒนา และให้ทุนสนับสนุนบริการเหล่านี้

แม้การศึกษาล่าสุดโดย Kathryn Whetten และคณะ เสนอแนะว่า สำหรับเด็กกำพร้าและเด็กที่ถูกทอดทิ้งซึ่งมีอายุระหว่าง 6-12 ปี สถาบันเลี้ยงดูทดแทนอาจจะดีพอๆกันหรือดีกว่าการดูแลโดยครอบครัว[63] แต่อย่างไรก็ตาม การออกแบบงานวิจัยนี้มิได้ระบุถึงบางประเด็นพื้นฐานที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจทางนโยบายและจัดทำโครงการ งานวิจัยนี้ได้เปรียบเทียบเด็กกำพร้าและเด็กที่ถูกทอดทิ้งใน 5 ประเทศ ระหว่างเด็กที่อาศัยอยู่ในสถาบันเลี้ยงดูทดแทนและเด็กที่อาศัยกับครอบครัว โดยเด็กกลุ่มหลังไม่ได้รับความช่วยเหลือหรือสนับสนุนใดๆ ขณะที่เด็กในบ้านเด็กกำพร้าจะได้รับอาหาร การศึกษา และบริการต่างๆที่บ้านเด็กกำพร้าจัดให้ ทั้งนี้

พึงระลึกด้วยว่า ค่าใช้จ่ายในการดูแลเด็กกำพร้าคนเดียวในสถาบันเลี้ยงดูทดแทน สามารถนำไปใช้ช่วยเหลือเด็กที่ครอบครัวเลี้ยงดูได้หลายคน และถึงแม้การศึกษาของ Whetten และคณะจะมีการใช้มาตรวัดหลายข้อ แต่ก็เป็นการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของเด็กในสถาบันเลี้ยงดูทดแทนกับเด็กในครอบครัวเพียงช่วงเวลาเดียว โดยไม่ได้กล่าวถึงความท้าทายในระยะยาวซึ่งผู้ที่เติบโตมาในบ้านเด็กกำพร้าและต้องการกลับเข้าสู่สังคมจะต้องพบ ประเด็นนี้เป็นเรื่องสำคัญที่จำเป็นต้องมีการศึกษาวิจัยเพิ่มเติม เพราะจากข้อมูลเท่าที่มี พบว่าวัยรุ่นจำนวนมากต้องพบกับความยากลำบากหลังออกจากสถาบันเลี้ยงดูทดแทนไปแล้ว จะเป็นประโยชน์มากหากมีการศึกษาระยะยาวเพื่อเปรียบเทียบวัยรุ่นที่เติบโตมาโดยครอบครัวกับวัยรุ่นที่เติบโตมาในสถาบันเลี้ยงดูทดแทน

มีทางเลือกอะไรบ้าง เพื่อเลี้ยงดูเด็กให้ดีขึ้น

ใจความสำคัญในบทวิเคราะห์และข้อสรุปของบทความนี้ คือเพื่อให้ตระหนักว่าการเลี้ยงดูทุกรูปแบบก็อาจมีจุดด้อยได้ แน่นอนว่ามีเด็กบางคนที่ถูกครอบครัวตนเองทอดทิ้งหรือล่วงละเมิด และการเลี้ยงดูทดแทนในรูปแบบใดก็ตามอาจเป็นภัยได้ หากกระทำไปอย่างไม่ดีพอ ไม่ว่าจะเป็นในรูปแบบสถาบันหรือครอบครัวก็ตาม อย่างไรก็ดี เมื่อคำนึงถึงความต้องการของเด็กตามพัฒนาการแต่ละช่วงวัย และคำนึงถึงข้อดีข้อเสียของการเลี้ยงดูแต่ละแบบ (เมื่อกระทำอย่างดีที่สุด) เราก็ยังคงได้ข้อสรุปว่า การเลี้ยงดูทดแทนในรูปแบบครอบครัวภายในชุมชนนั้น โดยพื้นฐานแล้วจะดีต่อเด็กมากกว่าการเลี้ยงดูทดแทนในรูปแบบสถาบัน ต่อไปนี้จะเป็นการบรรยายคร่าวๆ ถึงแนวทางพื้นฐานของการเลี้ยงดูทดแทนในรูปแบบครอบครัว

บริการสนับสนุนและเสริมสร้างความเข้มแข็งของครอบครัว

การเสริมสร้างความเข้มแข็งของครอบครัวเป็นสิ่งที่ต้องทำอันดับแรกเสมอในทุกที่ การสนับสนุนครอบครัวที่กำลังประสบความยากลำบากในการเลี้ยงดูเด็ก อาจต้องรวมถึงการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจของครอบครัวด้วย เช่น ให้เงินทุน การสนับสนุนทางด้านสังคมสงเคราะห์ ศาสนา และกำลังใจ การทำให้เด็กได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยไม่มีค่าใช้จ่ายใดๆ รวมทั้งค่าใช้จ่ายแฝง เช่นค่าเครื่องแบบ เครื่องเขียน หนังสือ อาหาร และการเดินทางไปกลับโรงเรียน จะเป็นการช่วยเหลือที่มีผลอย่างมาก เพราะค่าใช้จ่ายในการศึกษานั้นเป็นรายจ่ายก้อนใหญ่สำหรับหลายครอบครัว บางครั้ง ค่าใช้จ่ายเพื่อส่งลูกเรียนก็เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้พ่อแม่ตัดสินใจส่งลูกเข้าสถาบันเลี้ยงดูทดแทน นอกจากนี้ควรให้พ่อแม่ได้รับการรักษาการติดสุราหรือสารเสพติดในบางกรณี การป้องกันเอชไอวีและรักษาโรคเอดส์ก็เป็นการช่วยเหลือที่สำคัญมากในการสนับสนุนให้ครอบครัวเป็นผู้เลี้ยงดูเด็ก

การกลับสู่ครอบครัวเดิม

เด็กมักจะถูกแยกจากผู้เลี้ยงดูหลักในสถานการณ์ฉุกเฉิน เช่น มีการสู้รบ ภัยพิบัติ หรือต้องอพยพลี้ภัย ความยากจนและปัญหาครอบครัวก็เป็นเหตุให้เด็กบางคนหนีออกจากครอบครัวมาเร่ร่อน ทั้งนี้ มีการพัฒนาองค์ความรู้ที่แข็งแกร่งจากประสบการณ์หลายทศวรรษ เรื่องวิธีระบุและบันทึกข้อมูลเด็กที่ถูกแยกจากครอบครัว การติดตามสมาชิกครอบครัว และกระบวนการคืนเด็กสู่ครอบครัวเดิม[64] เช่น มีการติดตามและนำเด็กกลับสู่ครอบครัวครอบครัวเดิม ตลอด 12 ปี ที่เซียราลีโอนมีสงครามและยูนิเซฟรายงานว่า เมื่อสงครามจบลงแล้ว มีเด็กที่ถูกแยกจากผู้เลี้ยงดูหลักได้กลับสู่ครอบครัวเดิมหรือเครือญาติถึง 98% (รวมทั้งเด็กที่เคยถูกให้เป็นทหารด้วย)[65]

องค์กรต่างๆ ได้แสดงให้เห็นว่าเป็นไปได้ที่จะนำเด็กเร่ร่อนกลับสู่ครอบครัวเดิมเช่นกัน ตัวอย่างเช่น ในสาธารณรัฐประชาธิปไตยคองโก ระหว่าง ค.ศ. 2006-2009 องค์การช่วยเหลือเด็กประจำสหราชอาณาจักรได้ทำงานร่วมกับรัฐบาลและเอ็นจีโอท้องถิ่น เพื่อให้เด็กเร่ร่อนกว่า 4,200 คน ได้กลับสู่ครอบครัว ระหว่างปี ค.ศ. 2004 - 2010 มีเด็กเร่ร่อนกว่า 1,000 คนในแซมเบียได้กลับสู่ครอบครัว จากการร่วมงานระหว่างเครือข่าย Africa Kid SAFE และรัฐบาล[66]

เครือญาติอุปถัมภ์

เครือญาติอุปถัมภ์เป็นอีกทางเลือกซึ่งมีศักยภาพดีกว่าการเลี้ยงดูทดแทนในรูปแบบสถาบัน เมื่อมีการสนับสนุนเพียงพอ ทั้งบริการสังคมสงเคราะห์ การติดตามและประเมินญาติๆ เมื่อพ่อแม่เด็กไม่สามารถหรือไม่เต็มใจเลี้ยงดูเด็ก ทางเลือกที่ควรนึกถึงคือให้ญาติตามนิตินัยหรือพฤตินัยช่วยเลี้ยงดูแทน ญาติตามนิตินัยคือญาติที่มีความสัมพันธ์ทางกฎหมายกับเด็ก ไม่ว่าจะเป็นความผูกพันทางสายเลือด การแต่งงาน หรือรับอุปการะ ส่วนญาติตามพฤตินัยคือผู้ที่เลือกจะเป็นญาติเกี่ยวดองกับเด็ก โดยมีความผูกพันกับเด็กและครอบครัวเด็กเสมือนเป็นสายเลือดเดียวกัน เป็นไปได้ที่จะระบุว่าใครสมควรดูแลเด็กจากความสัมพันธ์ทั้งสองรูปแบบนี้

เครือญาติอุปถัมภ์พบได้ในทุกสังคมไม่ว่ายากดีมีจน ทั่วโลกใช้วิธีนี้เพื่อดูแลเด็กที่ไม่สามารถอาศัยอยู่กับพ่อแม่ได้[67] ในสังคมแบบดั้งเดิมมักจะมีกลไกของชนเผ่าหรือตระกูลที่สามารถเสริมสร้างหรือฟื้นฟูกลับมาได้ เพื่อให้มั่นใจว่าเด็กๆจะได้รับการเลี้ยงดูในกรณีที่ญาติไม่ได้เสนอตนเพื่อเลี้ยงดูเด็กเอง การเข้าช่วยเหลือจะต้องติดตามหาญาติเพื่อประเมินความเต็มใจและความสามารถในการเลี้ยงดูเด็ก บางกรณีอาจจำเป็นต้องให้การสนับสนุนเพื่อเพิ่มความสามารถของญาติในการเลี้ยงดูเด็ก

ความมุ่งมั่นอดทนค้นหาญาติที่ช่วยเลี้ยงดูเด็กได้มักจะเป็นผลดี ตัวอย่างเช่น โครงการโดยโบสถ์ที่ทำงานกับแม่เลี้ยงเดี่ยวผู้ติดเชื้อเอชไอวีในชุมชนแออัดที่ไนโรบีมักทำการสอบถามประจำ ว่ามีใครจะช่วยเลี้ยงดูลูกแทน หากแม่ป่วยหนักจนไม่สามารถทำหน้าที่ได้ มีแม่ครึ่งหนึ่งจาก 200 คนที่ตอบว่าไม่มีญาติที่จะช่วยดูแลได้เลย แต่นักสังคมสงเคราะห์ของโครงการค่อยๆ พัฒนาความสัมพันธ์กับสตรีเหล่านี้และ

พบว่าเกือบทุกคนยังมีญาติ เพียงแต่ได้ตัดขาดกันไปแล้ว ในเกือบทุกกรณี นักสังคมสงเคราะห์สามารถระบุตัวญาติที่เต็มใจเลี้ยงดูเด็กแทนเมื่อแม่ป่วยหนัก นอกจากนั้น ญาติเหล่านี้เต็มใจรับเลี้ยงเด็กโดยไม่ได้หวังเงินหรือสิ่งตอบแทนใด[68]

เหตุผลสำคัญที่สุดที่ควรสนับสนุนเครือญาติอุปถัมภ์ เพราะการอาศัยกับครอบครัวหรือญาติมักจะเป็นทางเลือกที่ตัวเด็กเองเห็นชอบด้วยมากที่สุด เมื่อพ่อแม่ไม่สามารถหรือไม่เต็มใจดูแล เช่นในแอฟริกาใต้ บอสวานาและซิมบับเว ลำดับการเลือกของเด็กเริ่มจาก อยู่ครอบครัวตนเอง ครอบครัวญาติ รองลงมาคืออยู่กับคนในชุมชน ครอบครัวอุปถัมภ์ และท้ายสุดคือบ้านที่เด็กอยู่กันเอง[69]

ครอบครัวอุปถัมภ์

คำว่า “ครอบครัวอุปถัมภ์” และ “การอุปถัมภ์” หมายความได้ถึงหลายรูปแบบการเลี้ยงดูเด็ก ครอบครัวอุปถัมภ์สำหรับสหรัฐอเมริกาและยุโรปมักหมายถึงการที่รัฐบริหารจัดการให้เด็กได้ไปอาศัยในบ้านของบุคคลที่มิใช่ญาติ และได้รับเงินชดเชยและมีการชี้แนะจากรัฐ ครอบครัวอุปถัมภ์มักจะไม่ถือเป็นการดูแลถาวร (แม้ว่าบางกรณีอาจดูแลเด็กเป็นระยะยาว) และรัฐมักจะทำหน้าที่เป็นผู้ปกครองเด็กในช่วงที่ได้รับการดูแลชั่วคราวนี้ ครอบครัวอุปถัมภ์อย่างเป็นทางการมักจะดูแลเด็กจนกว่าเด็กจะได้กลับคืนสู่ครอบครัว หรือมีผู้รับเป็นบุตรบุญธรรมโดยถาวร หรือเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ ส่วนในยุโรปตะวันตกและสแกนดิเนเวีย ครอบครัวอุปถัมภ์จะทำหน้าที่ระยะยาวกว่าและคล้ายการรับเป็นบุตรบุญธรรม

เมื่อมีความขัดแย้งหรือต้องอพยพย้ายที่อยู่ ตัวแทนหน่วยงานคุ้มครองเด็กมักจะจัดให้เด็กได้อยู่กับครอบครัวอุปถัมภ์เพื่อให้แน่ใจว่า เด็กที่พลัดพรากจากครอบครัวจะได้รับการดูแล กรณีเช่นนี้ รัฐอาจไม่สามารถชี้นำกระบวนการได้[70] บางครั้งตัวแทนและครอบครัวที่เข้าร่วมจะเข้าใจไว้ก่อนว่า หากไม่สามารถตามหาครอบครัวที่แท้จริงของเด็กได้ ก็จะต้องอุปการะเด็กเป็นการถาวร บางครั้งการอุปถัมภ์อาจเป็นการชั่วคราวเท่านั้น ครอบครัวที่รับอุปถัมภ์อาจจะได้หรือไม่ได้รับการช่วยเหลือจากภายนอก หากการอุปถัมภ์นั้นมีการวางแผนและกำกับติดตามอย่างดี ก็จะเป็นรูปแบบให้ความดูแลเด็กที่เหมาะสมอย่างยิ่ง เพราะจะช่วยให้เด็กได้รับประโยชน์ทั้งทางด้านพัฒนาการและวัฒนธรรมการอยู่ร่วมกันในสภาพแวดล้อมแบบครอบครัวระหว่างที่ยังรอการกลับไปหาครอบครัวเดิม หรือในกรณีที่ต้องอุปการะระยะยาว อย่างไรก็ตาม เด็กจะมีความเสี่ยงหลายอย่างหากยุติการกำกับติดตามก่อนกำหนด เช่น เมื่อผู้อพยพกลับสู่ถิ่นเดิม หรือทุนสนับสนุนสิ้นสุดลง[71] เช่นเดียวกันกับการเลี้ยงดูทดแทนรูปแบบอื่นๆ ครอบครัวอุปถัมภ์ควรดำเนินการไปโดยคำนึงถึงการปกป้องคุ้มครองเด็กทั้งในระยะเร่งด่วนและระยะยาว ตลอดจนคุณภาพชีวิตของเด็กเป็นสำคัญ

คำว่า “ครอบครัวอุปถัมภ์” และ “การอุปถัมภ์” ยังหมายความรวมถึงการเลี้ยงดูแบบดั้งเดิมและไม่เป็นทางการที่มักพบในบางภูมิภาค เช่น แอฟริกาตะวันตก การอุปถัมภ์ชนิดนี้เกิดขึ้นเมื่อพ่อแม่เป็นฝ่ายฝากเด็กไว้ในอีกครอบครัวหนึ่ง โดยไม่จำเป็นว่าต้องผูกพันกันทางสายเลือด รายงานฉบับหนึ่งบ่งชี้ว่า ในประเทศแอฟริกันตะวันตกเก้าแห่ง ร้อยละของครัวเรือนที่มีเด็กซึ่งไม่ได้อาศัยอยู่กับผู้ปกครองจะอยู่ระหว่าง 16-32 เปอร์เซนต์ และมีค่าเฉลี่ยคือ 24% รายงานดังกล่าวระบุถึงเหตุผลที่เด็กไปอยู่กับครอบครัวอุปถัมภ์ ได้แก่ พ่อแม่ล้มป่วย เสียชีวิต แยกทาง หรือหย่าร้างกัน หรือเพื่อการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน หรือประสานความผูกพันของครอบครัว หรือเพื่อเพิ่มทางเลือกให้เด็กได้รับการศึกษา และเหตุผลอื่นๆ รายงานฉบับนี้ระบุอีกว่า “ในสังคมที่เกี่ยวข้อง การผลัดกันเลี้ยงดูเด็กเป็นลักษณะของระบบครอบครัวที่เหมาะสมกับรูปแบบความสามัคคีในครอบครัว และระบบสิทธิและหน้าที่”[72] โดยทั่วไปรัฐบาลมักไม่ได้ควบคุมดูแลการอุปถัมภ์ลักษณะนี้

รูปแบบของครอบครัวอุปถัมภ์มีหลากหลายมากทั้งรายละเอียด จุดแข็งและจุดอ่อน ในบริบทเฉพาะ สิ่งสำคัญคือต้องชัดเจนว่านิยามหมายถึงอะไร และมีการปกป้องคุ้มครองเด็กอย่างไรกันแน่

คาฟาลาห์

คาฟาลาห์เป็นวิธีการในกฎหมายชาเรียของศาสนาอิสลามเพื่อดูแลเด็กที่ไม่มีใครเลี้ยงดู คัมภีร์กุรอ่านเน้นความสำคัญเรื่องการดูแลเด็กกำพร้า[73] คาฟาลาห์คือการที่บุคคลหนึ่งให้คำมั่นถาวรที่จะปกป้องคุ้มครองเลี้ยงดูและให้การศึกษาเด็ก แต่ไม่อนุญาตให้เด็กเปลี่ยนนามสกุลหรือมอบมรดกให้เด็ก เพื่อให้เด็กได้รับการปกป้องคุ้มครองและสนองความต้องการต่างๆ โดยที่เด็กยังคงมีนามสกุลเดิมและเครือญาติเดิม เช่น กฎหมายอัลจีเรียนนิยามคาฟาลาห์ไว้ว่า “คำมั่นที่จะรับดูแลทั้งความเป็นอยู่ การศึกษา และความปลอดภัยของผู้เยาว์ เช่นเดียวกับที่พ่อดูแลลูกชายของตน”[74]

การรับเป็นบุตรบุญธรรม

การรับเป็นบุตรบุญธรรมคือการที่เด็กจะกลายเป็นสมาชิกครอบครัวใหม่โดยถาวรตามกฎหมาย ซึ่งจะไม่ใช่ครอบครัวที่เด็กถือกำเนิดมา รัฐบาลส่วนใหญ่มีข้อกฎหมายที่กล่าวถึงขั้นตอนเฉพาะในกระบวนการนี้ การรับบุตรบุญธรรมทั่วโลก ส่วนใหญ่เป็นเรื่องภายในประเทศ คือ เด็กและผู้ปกครองที่รับบุตรบุญธรรมจะมีสัญชาติเดียวกัน มีส่วนน้อยที่เป็นสากลระหว่างประเทศ ที่พ่อแม่บุญธรรมมีสัญชาติต่างจากเด็ก และมักจะรับเด็กไปเลี้ยงดูในประเทศของตน แม้จะไม่มีสถิติแน่ชัดทั่วโลกเรื่องการรับบุตรบุญธรรมภายในประเทศ แต่ประมาณได้ว่ามีจำนวนเด็กที่ได้รับเป็นบุตรบุญธรรมข้ามชาติราว 40,000 คนต่อปี หรือประมาณหนึ่งในสามของจำนวนการรับบุตรบุญธรรมภายในประเทศของสหรัฐอเมริกาต่อปี[75] อนุสัญญากรุงเฮกว่าด้วยการคุ้มครองเด็กและการรับบุตรบุญธรรมระหว่างประเทศร่วมกันจัดตั้งมาตรการความปลอดภัยสำหรับเด็ก และระบบตรวจสอบเพื่อให้มั่นใจว่ามาตรการเหล่านี้ จะได้รับ

ความเคารพจากรัฐภาคีที่ให้สัตยาบันในอนุสัญญานี้ [76] แนวทางปฏิบัติที่เหมาะสมในอนุสัญญานี้เน้นเรื่อง “การเสริมอำนาจปกครอง” (subsidiarity) ซึ่ง “หมายความว่าภาคีอนุสัญญาเล็งเห็นว่าเด็กควรเติบโตกับครอบครัวที่ถือกำเนิดมาหรือเครือญาติหากเป็นไปได้ แต่หากเป็นไปไม่ได้หรือปฏิบัติไม่ได้ ควรคำนึงถึงรูปแบบอื่นในการเลี้ยงดูทดแทนโดยครอบครัวในประเทศที่เด็กถือกำเนิดก่อน และพิจารณาการรับอุปการะเด็กข้ามชาติหลังจากคำนึงถึงวิธีการแก้ปัญหาภายในประเทศแล้ว และควรเป็นไปเพื่อประโยชน์สูงสุดของเด็กเท่านั้น” [77]

ในประเทศกำลังพัฒนาบางแห่ง การรับบุตรบุญธรรมข้ามชาติพบเห็นได้มากกว่าการรับบุตรบุญธรรมภายในประเทศ อย่างไรก็ตาม มีการรับบุตรบุญธรรมข้ามชาติเพิ่มขึ้นในหลายประเทศ เช่นในอินเดีย มีการรับบุตรบุญธรรมภายในประเทศน้อยมากและมักจะมีข้อจำกัดทางวัฒนธรรมบางประการ เมื่อ ค.ศ.1989 อินเดียได้ออกกฎหมายประจำชาติที่ระบุว่าการอุปการะเด็กเป็นบุตรบุญธรรม ต้องมีอย่างน้อย 25% ที่อยู่กับครอบครัวบุญธรรมภายในประเทศ จากนั้นจำนวนเด็กอินเดียที่ได้รับอุปการะในประเทศจึงค่อยๆ เพิ่มขึ้น จนเมื่อ ค.ศ. 2005 การอุปการะบุตรบุญธรรมภายในประเทศเองก็มีมากกว่าในที่สุด [78]

ป้องกันการแยกเด็กออกจากผู้เลี้ยงดูหลักโดยไม่จำเป็น

ความสำเร็จของระบบการเลี้ยงดูทดแทนสำหรับเด็กนั้นขึ้นกับการตัดสินใจที่เหมาะสมสำหรับตัวเด็ก ในเวลาที่เหมาะสม การส่งเด็กเข้าสถาบันเลี้ยงดูทดแทนหรือครอบครัวอุปถัมภ์โดยไม่จำเป็น จะส่งผลกระทบระยะยาวต่อทั้งเด็กและครอบครัว และดังที่หลักฐานในรายงานนี้ได้นำเสนอมา มีเด็กมากเกินไปแล้วที่ถูกส่งสถาบันเลี้ยงดูทดแทนเนื่องจากความยากจน หรือการที่เข้าถึงบริการพื้นฐานไม่ได้ ส่วนการสร้างหลักประกันว่าเด็กจะได้รับการดูแลในรูปแบบที่เหมาะสมนั้น จำเป็นต้องมีบุคคลากรนักสวัสดิการสังคมที่ฝึกอบรมมาอย่างดี มีแนวทางที่ชัดเจนในการรับเด็ก กฎหมายที่เข้มแข็ง และนโยบายที่จะชี้นำการปฏิบัติตลอดจนกำกับดูแลเพื่อให้แน่ใจว่ามีการปฏิบัติตามจริงๆ

หนทาง ต่อไปข้างหน้า

ปัจจุบันมีเด็กหลายล้านคนทั่วโลกยังคงอาศัยในสถานรองรับ และไม่มีใครรู้จำนวนที่แน่นอนว่า ในประเทศกำลังพัฒนามีเด็กในสถานเลี้ยงดูทดแทนกี่คน ไม่รู้แม้กระทั่งว่ามีสถาบันเลี้ยงดูทดแทนทั้งหมดกี่แห่ง ขั้นตอนแรกที่จะนำไปสู่ความเปลี่ยนแปลง จึงควรนับจำนวนเด็กๆ เหล่านี้ และค้นหาว่าพวกเขายังมีพ่อแม่หรือญาติพี่น้องอยู่หรือไม่ ถ้ามีการบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวด ควบคู่ไปกับการให้คำชี้แนะที่สร้างสรรค์และเน้นความร่วมมือกับผู้ที่สามารถให้การเลี้ยงดูทดแทนแก่เด็กได้ ก็จะช่วยให้มั่นใจได้ว่าสามารถขจัดรูปแบบที่เลวร้ายที่สุดในการดูแลเด็ก หรือเปลี่ยนให้เป็นทางเลือกที่ดีขึ้นได้ นอกจากนี้ยังเป็นเรื่องสำคัญที่จะต้องพัฒนาความช่วยเหลือและเครื่องมือเพื่อประเมินเด็กและครอบครัวเมื่อแรกพบหรือได้รับการติดต่อ ประเทศและภูมิภาคต่างๆ ควรเรียนรู้จากโครงการตัวอย่างที่ช่วยลดการทอดทิ้งเด็กในแต่ละแห่ง การสร้างมาตรฐานประจำชาติในการเลี้ยงดูเด็กที่ไม่ได้อาศัยกับครอบครัว รวมถึงกลไกที่ออกแบบมาเพื่อป้องกันการเลี้ยงดูทดแทนโดยไม่จำเป็น ก็เป็นสิ่งสำคัญอย่างมากอีกประการหนึ่งที่ต้องปฏิบัติการ ในแง่นี้ มีความก้าวหน้าที่สำคัญเกิดขึ้นเมื่อเดือนพฤศจิกายน ค.ศ. 2009 เมื่อสมัชชาแห่งสหประชาชาติได้เผยแพร่ “แนวปฏิบัติด้านการเลี้ยงดูทดแทนสำหรับเด็ก” (Guidelines for the Alternative Care of Children) คู่มือฉบับนี้ให้กรอบโดยทั่วไปสำหรับใช้อ้างอิงและชี้นำประเทศที่กำลังพัฒนามาตรฐานประจำชาติ

การเลี้ยงดูโดยครอบครัว และครอบครัวทดแทนนั้นไม่ได้สมบูรณ์แบบ แต่โดยรวมแล้วก็ยังดีกว่าทางเลือกอื่นๆ การเลี้ยงดูในทุกรูปแบบไม่ว่าจะทำโดยครอบครัวหรือสถาบันเลี้ยงดูทดแทนก็อาจทำอย่างแย่ๆ และส่งผลร้ายกับเด็กได้เหมือนกัน แต่ก็ชัดเจนว่าองค์ความรู้ด้านพัฒนาการเด็กเท่าที่มีอยู่ ล้วนบ่งชี้ว่าครอบครัวมีศักยภาพที่ดีกว่าในการช่วยให้เด็กได้สร้างสายสัมพันธ์กับผู้ดูแล ตลอดจนให้โอกาสอื่นๆ สำหรับพัฒนาการส่วนบุคคลและการเข้าสังคมได้ดีกว่าสถานรองรับไม่ว่าจะรูปแบบใด การเลี้ยงดูทดแทนในรูปแบบครอบครัวที่ดำเนินการอย่างดีจึงเป็นทางเลือกที่เหมาะสมมากกว่าการเลี้ยงดูทดแทนในรูปแบบสถาบันที่ดำเนินการอย่างดี

ทั้งนี้เป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่ง ที่แต่ละประเทศจะต้องพัฒนาและให้การสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง เพียงพอ แก่ผู้ปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์และเจ้าหน้าที่ชุมชนที่สามารถช่วยป้องกันไม่ให้เด็กถูกแยกจากผู้เลี้ยงดูหลักโดยไม่จำเป็น ด้วยการช่วยเหลือแต่ละครอบครัวและตรวจสอบว่า เด็กที่จำเป็นต้องได้รับการเลี้ยงดูทดแทนได้อยู่ในรูปแบบที่เหมาะสม เครือข่ายเบทเทอร์แคร์ (Better Care Network) ซึ่งนำทั้งผลการศึกษาและการแลกเปลี่ยนทางเทคนิคในประเด็นเหล่านี้ ร่วมมือกับองค์การยูนิเซฟ ได้พัฒนา “คู่มือมาตรการชี้วัดสำหรับเด็กที่เข้ามาสู่การเลี้ยงดูของทางการ” ซึ่งเป็นแนวทางตรวจสอบที่จะช่วยชี้นำการทำงาน และลดการส่งเด็กไปสถาบันเลี้ยงดูทดแทนโดยไม่จำเป็น[79]

หากปฏิรูประบบในปัจจุบันแล้วจะเกิดอะไรขึ้น ? ถ้ามีการวางแผนและบริหารจัดการกระบวนการอย่างระมัดระวัง เด็กๆ จะได้กลับสู่ครอบครัวเดิม หรือเครือญาติอุปถัมภ์ หรือวิธีอื่นในการเลี้ยงดูทดแทนด้วยรูปแบบครอบครัวในชุมชนของตน เด็กต้องได้รับการเลี้ยงดูที่ในครอบครัวที่ถาวร และครอบครัวอุปถัมภ์สามารถดูแลได้ชั่วคราวจนกว่าจะหาผู้เลี้ยงดูถาวรได้ สถาบันเลี้ยงดูทดแทนทั้งหมดที่มีอยู่ควรจะค่อยๆ ลดจำนวนเด็กในสถาบันลงหรือปรับเปลี่ยนไปให้บริการอย่างอื่นแทน (เช่น รับเลี้ยงเด็กช่วงกลางวัน ให้การศึกษา หรือบริการชุมชน) ขณะเดียวกัน สถาบันเลี้ยงดูทดแทนเหล่านี้ก็จะต้องดูแลเด็กให้ได้ตามมาตรฐานคุณภาพที่จำเป็น และจัดเพื่อให้ใกล้เคียงการเลี้ยงดูโดยครอบครัวมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ สถาบันเลี้ยงดูทดแทนบางแห่งอาจจำเป็นต้องมีต่อไปเพื่อให้บริการเลี้ยงดูชั่วคราว ระหว่างรอการกลับคืนสู่ครอบครัวหรือส่งต่อไปรับการดูแลโดยครอบครัวรูปแบบอื่น

ทั้งนี้ เป็นสิ่งสำคัญมากที่การบวนการปฏิรูปจะต้องเน้นการป้องกันไม่ให้เด็กถูกแยกจากผู้เลี้ยงดูหลักโดยไม่จำเป็น และพัฒนาทางเลือกการเลี้ยงดูที่ดีขึ้นในรูปแบบครอบครัว หากพบเด็กอาศัยในสถาบันเลี้ยงดูทดแทนที่อาจส่งผลร้ายอย่างสาหัส ประเด็นปัญหาฉุกเฉินก็ต้องถูกจัดการ แต่ก็จำเป็นต้องมุ่งความสนใจขั้นต้นไปที่ความพยายามให้เด็กได้รับการเลี้ยงดูทดแทนโดยครอบครัว มิฉะนั้นอาจต้องใช้ทรัพยากรมาก ทั้งกำลังคนและงบประมาณเพื่อปรับปรุงสถานรองรับ แทนที่จะนำทรัพยากรไปใช้กับการปฏิรูปพื้นฐานที่สำคัญกว่า

เริ่มมีผู้สนใจโครงการมอบเงินสนับสนุนระดับชาติมากขึ้น หลังจากที่ได้เห็นประโยชน์ต่อเด็กและครอบครัวยากจนในหลายประเทศ ซึ่งโครงการนี้สามารถช่วยรักษาครอบครัวให้อยู่ร่วมกันต่อไปได้[80] และในอีกหลายแห่ง การติดเหล้าหรือสิ่งเสพติดอื่นก็เป็นปัจจัยที่ทำให้เด็กถูกส่งไปสถาบันเลี้ยงดูทดแทน กรณีเหล่านี้ การบำบัดรักษาร่วมไปกับบริการสนับสนุนและเฝ้าระวังจะช่วยให้เด็กบางคนมีโอกาสได้กลับคืนสู่ครอบครัวเช่นกัน

การให้บริการเพื่อป้องกันการแยกเด็กออกจากผู้เลี้ยงดูหลักโดยไม่จำเป็น การให้เด็กในสถาบันเลี้ยงดูทดแทนได้กลับสู่ครอบครัวเดิม และเพิ่มครอบครัวอุปถัมภ์หรือการรับบุตรบุญธรรมอย่างมีคุณภาพนั้น จำเป็นต้องลงทุนงบประมาณสูงในระยะสั้น แต่เมื่อสถาบันเลี้ยงดูทดแทนที่มีต้นทุนสูงกว่าค่อยๆ ลดลง งบประมาณส่วนนั้นสามารถนำมาใช้เสริมสร้างความเข้มแข็งของครอบครัวได้ดีกว่า การจูงใจให้รัฐบาล องค์กรนานาชาติ เอ็นจีโอ และนักนโยบายอื่นๆ หันมาลงทุนกับบริการสนับสนุนครอบครัวและการเลี้ยงดูทดแทนสำหรับเด็กไม่ใช่เรื่องง่าย เด็กในสถาบันเลี้ยงดูทดแทนมักไม่มีใครเห็นและไม่มีใครนึกถึง แต่การปฏิรูปวิธีการดูแลพวกเขาจะเกิดประโยชน์ต่อสังคมที่เห็นชัดเจนได้ในภายหลัง เมื่อเวลาผ่านไปและเด็กเติบโตเป็นผู้ใหญ่ซึ่งสามารถกลับเข้าสู่สังคม มีความฉลาดเฉลียว และเป็นสมาชิกที่เหมาะสมของสังคมในที่สุด

John Williamson เป็นที่ปรึกษาอาวุโสทางเทคนิคของกองทุนเพื่อเด็กพลัดถิ่นและเด็กกำพร้า องค์กรเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศของสหรัฐ ตั้งแต่ ค.ศ. 1997 และเป็นหนึ่งในผู้จัดตั้งเครือข่ายเบทเทอร์แคร์ (Better Care Network) เครือข่ายเสริมสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจให้เด็กและเยาวชน และเครือข่ายวอชิงตันเพื่อเด็กและสงคราม มีส่วนร่วมในการเขียนบทความและหนังสือหลายเล่มเกี่ยวกับทหารเด็กและเด็กที่ได้รับผลกระทบจากเอดส์หรือเอชไอวี ก่อนหน้านี้เคยเป็นที่ปรึกษาให้กับทั้ง UNICEF, USAID และ UNHCR และเป็นหนึ่งในเจ้าหน้าที่ของกองทุนเด็กคริสเตียนตั้งแต่ ค.ศ. 1990 ถึง ค.ศ 1993 เคยเป็นเจ้าหน้าที่ UNHCR ระหว่าง ค.ศ. 1980 ถึง ค.ศ 1990 จบการศึกษาปริญญาโทด้านสวัสดิการสังคมจากมหาวิทยาลัยเบิร์คลีย์ แคลิฟอร์เนีย และปริญญาตรีด้านสังคมศาสตร์จากมหาวิทยาลัยรัฐโอคลาโฮมา

Aaron Greenberg ปัจจุบันดำรงตำแหน่งเป็นหัวหน้าฝ่ายงานปกป้องคุ้มครองเด็กของยูนิเซฟในจอร์เจีย เป็นที่ปรึกษาทางเทคนิคระดับสากลของยูนิเซฟ และที่ปรึกษาด้านการเลี้ยงดูทดแทนสำหรับเด็ก ระหว่าง ค.ศ. 2007 ถึง ค.ศ 2009 ซึ่งทำหน้าที่เป็นคณะกรรมการขับเคลื่อนเครือข่ายเบทเทอร์แคร์ (Better Care Network) และให้คำปรึกษารายวันสำหรับเลขาธิการสากล รวมทั้งเป็นผู้ประสานงานเต็มเวลาคนแรกของเครือข่ายเบทเทอร์แคร์ ระหว่างปี 2005 ถึง 2007 เคยเป็นครูและผู้ฝึกอบรมครูที่ประเทศเอริเทรีย เป็นผู้ไกล่เกลี่ยความขัดแย้งที่ค่ายผู้อพยพที่เซียราลีโอน ในสำนักงานแผนยุทธศาสตร์ของเลขาธิการสหประชาชาติ และที่สำนักงานเมืองนิวยอร์คเกี่ยวกับประเด็นครอบครัวอุปถัมภ์ และบ้านที่เลี้ยงดูเด็กเป็นกลุ่ม จบการศึกษาปริญญาโทด้านรัฐศาสตร์ระหว่างประเทศจากมหาวิทยาลัยโคลัมเบีย และปริญญาตรีด้านวรรณกรรมอังกฤษจาก Union College

บรรณานุกรม

1. UN High Commissioner for Human Rights, 'UN Convention on the Rights of the Child', UN General Assembly, Geneva, November 1989, <http://www2.ohchr.org/english/law/crc.htm>, accessed 17 November 2009.
2. UNICEF, *Progress for Children: A report card on child protection,* UNICEF, 2009, No. 8, p. 19.
3. Pineiro, Paulo Sérgio, 'Report of the Independent Expert for the United Nations Study on Violence against Children', 29 August, 2006.
4. Hoghughi, M. and Speight, A., 'Good Enough Parenting for All Children – A Strategy for a Healthier Society', 1 April, 1998, Vol. 78, No. 4, pp. 293–296.
5. For information on the development of the Guidelines for the Alternative Care of Children, see the initiatives page of the BCN web site, available at <http://www.crin.org/bcn/initiatives.asp>, accessed 23, November 2009.
6. See, for example: Chapin, H. D., 'Systematized boarding out vs. institutional care for infants and young children', *New York Medical Journal*, 105, 1009–1011; Bowlby, John, *Maternal Care and Mental Health*, World Health Organization Monograph, 1951; and 'Attachment and Loss', *Attachment*, Vol. 1, 1969; *Separation*, Vol. 2, 1973; and *Loss, Sadness and Depression*, Vol. 3, 1980, Basic Books, New York.
7. From *War and Children*, Medical War Books, New York, 1943, p. 67, as quoted in Ressler, Everett, Joanne Marie Tortorici, and Alex Marcelino, *Children in War: A guide to the provision of services: A study for UNICEF*, New York, 1993, p. 181.
8. Powell, G. M., S. Morreira, C. Rudd and P.P. Ngonyama, 'Child Welfare Policy and Practice in Zimbabwe', study of the Department of Pediatrics of the University of Zimbabwe and the Zimbabwe Department of Social Welfare, UNICEF Zimbabwe, December 1994.
9. In addition to publications already cited, see, for example: Ainsworth, M., et al., *Deprivation of Maternal Care: A reassessment of its effects*, Geneva, World Health Organization, Public Health Papers, No. 14, 1962; Cassidy J., 'The Nature of a Child's Ties', in *Handbook of Attachment*, Guilford Publications, New York, 1999; Kevin Browne, et al., *Mapping the Number and Characteristics of Children under Three in Institutions across Europe at Risk of Harm*, European Commission Daphne Programme, Directorate-General Justice and Home Affairs in Collaboration with WHO Regional Office for Europe and the University of Birmingham, First Revision 13 July, 2005, p. 6; Mercer, J., *Understanding Attachment*, Westport, Connecticut, Praeger, 2006.
10. Williamson, Jan, *A Family Is for a Lifetime: Part I. A discussion of the need for family care for children impacted by HIV/AIDS, Part II: An annotated bibliography*, submitted to the U.S. Agency for International Development Office of HIV/AIDS by The Synergy Project of TvT Global Health and Development Strategies, March 2004, available at <http://www.crin.org/docs/AFamilyForALifetimeVersion_1March04.pdf>, accessed 24 November 2009.
11. See, for example: Bower, B., 'Attachment disorder draws closer look', *Science News*, 00368423, 05/27/2000, Vol. 157, Issue 22; Chisholm, Kim, 'A three year follow-up of attachment and indiscriminate friendliness in children adopted from Romanian orphanages', *Child Development*, August 1998, Vol. 69, No. 4, pp. 1092–1106.
12. van Ijzendoom, Marinus H., Maartje Luijk and Femmie Juffer, 'IQ of children growing up in children's homes', *Merrill Palmer Quarterly*, Vol. 54, No. 3; Fox, Maggie, 'Orphanages stunt growth, foster care better—study', Reuters, 17 February, 2006, <http://www.edenmedcenter.org/health/healthinfo/reutershome_top.cfm?fx=article&id=27706>, accessed 18 November 2009; and Barth, Richard P., 'Institutions vs. foster homes: The empirical base for the second century of debate, UNC, School of Social Work, Jordan Institute for Families, Chapel Hill, N.C., 2002, available at < http://www.crin.org/docs/Barth.pdf>, accessed 24 November 2009. <http://crin.org/BCN/details.asp?id=9247&themeID=1002&topicID=1017>, accessed 18 November 2009.
13. Gudbrandsson, Bragi, 'Rights of Children at Risk and in Care', provisional edition, prepared for the Conference of European Ministers Responsible for Family Affairs, Lisbon, 16–17 May, 2006.

14. Nelson, C., N. Fox, C. Zeanah and D. Johnson, 'Caring for Orphaned, Abandoned and Maltreated Children: Bucharest Early Intervention Project', PowerPoint Presentation made by the Bucharest Early Intervention Project (BEIP) group, Better Care Network Discussion Day, Washington, D.C., 10 January, 2007. The presentation summarizes the BEIP group's findings on the long-term impacts of institutional care on young children.

15. Johnson, Rebecca, Kevin Browne and Catherine Hamilton-Giachritsis, 'Young Children in Institutional Care at Risk of Harm', *Trauma, Violence and Abuse*, Vol. 7, No. 1, January 2006, pp. 1–26.

16. Tobis, David, *Moving from Residential Institutions to Community-Based Social Services in Central and Eastern Europe and the Former Soviet Union*, The World Bank, 2000, p. 33.

17. van Ijzendoom, H. Marinus, Maartje Luijk and Femmie Juffer, 'IQ of children growing up in children's homes', *Merrill Palmer Quarterly*, Vol. 54, No. 3 (2008).

18. Tobis, David, *Moving from Residential Institutions to Community Based Social Services in Central and Eastern Europe and the Former Soviet Union*, The World Bank, 2000.

19. World Bank, *Confronting AIDS: Public priorities in a global epidemic*, Oxford University Press, 1997, p. 221 and personal communication with Mead Over of the World Bank. The text reports that institutional care was 10 times as expensive as foster care, but a subsequent review of the data indicated that the ratio was closer to six to one.

20. Desmond, Chris and Jeff Gow, *The Cost Effectiveness of Six Models of Care for Orphans and Vulnerable Children in South Africa*, University of Natal, Durban, South Africa, 2001.

21. Diane M. Swales, *Applying the Standards: Improving quality childcare provision in East and Central Africa*, Save the Children UK, 2006, pp. 108-110.

22. Bilson, Andy and Pat Cox, 'Caring about Poverty', *Journal of Children and Poverty*, Vol. 13, No. 1, March 2007, pp. 37 and 49, available at <http://www.crin.org/docs/Caring%20About%20Poverty.pdf>, accessed 24 November 2009.

23. Bilson, Andy and Pat Cox, 'Home Truths: Children's rights in institutional care in Sri Lanka', Save the Children in Sri Lanka, Colombo, 2006, p. 13.

24. Powell, G. M, T. Chinake, D. Mudzinge, W. Maambira and S. Mukutiri, 'Children in Residential Care: The Zimbabwean experience', presentation, UNICEF, 18 May, 2005.

25. Parwon, Sophie T., *Orphanage Assessment Report*, June 2006. Consultant was hired by UNICEF and seconded to Ministry of Health and Social Welfare.

26. Westwater International Partnerships, *Children Deprived of Parental Care in Afghanistan: Whose responsibility?,* UNICEF, 2004.

27. Davis, Rebecca T., 'Emerging Practices in Community-Based Services for Vulnerable Groups: A study of social services delivery systems in Europe and Eurasia', USAID, 2006, p. 16.

28. See Tranmonee Database, <http://www.unicef-irc.org/databases/transmonee/>, accessed 21 July, 2009.

29. Levine, Carole, Allan Brandt and James K. Whittaker, 'Staying Together, Living Apart: The AIDS epidemic and new perspectives on group living for youth and families', The Orphan Project, New York City, 1998, p. 1.

30. Bilson, Andy and Pat Cox, 'Caring about Poverty', *Journal of Children and Poverty*, Vol. 13, No. 1, March 2007, pp. 37–55, available at <http://www.crin.org/docs/Caring%20About%20Poverty.pdf>, accessed 24 November 2009.

31. Tolfree, David, *Roofs and Roots: The care of separated children in the developing world*, Save the Children Fund, Arena/Ashgate Publishing, 1995, p. 11.

32. Foster, Geoff, *Study of the Response by Faith-based Organizations to Orphans and Vulnerable Children*, Preliminary Summary Report, World Conference of Religions for Peace and UNICEF, September 2003, p. 12.

33. See http://www.unaids.org/en/CountryResponses/Countries/zimbabwe.asp

34. Powell, Greg, T. Chinake, D. Mudzinge, W. Maambira and S. Mukutiri, 'Children in Residential Care: The Zimbabwe experience', Ministry of Public Service, Labour and Social Welfare of Zimbabwe and UNICEF, October 2004.

35. Mariam, Fahmida and Dharshini Seneviratne, 'Children in Institutional Care: Rights and protections for children in Sri Lanka', Save the Children Sri Lanka, 2006.

36. Davis, Rebecca T., 'Emerging Practices in Community-Based Services for Vulnerable Groups: A study of social services delivery systems in Europe and Eurasia', USAID, 2006, p. 20, and personal communication with Rebecca T. Davis.

37. Carter, Richard, 'Family Matters: A study of institutional child care in Central and Eastern Europe and the Former Soviet Union, EveryChild, 2005.

38. Williamson, John, S. Adugnaand and C. Jones, 'USAID Assistance for Ugandan Orphans: A mid-term evaluation', Atlantic Resources/USAID, March 1994, p. 48 and 'A Final Report on the Programme for the Better Protection of Children in Uganda', Save the Children UK, 1998, p. 14. Juliet Muhmuza, "Resettling Children from Institution [sic] with Family and Relatives: An Evaluation of a Joint Save the Children Fund and Ministry of Labour and Social Affairs Programme in Uganda," August 1993.

39. Authors' personal communication with colleagues in the field who have witnessed a recent surge in orphanages in Uganda.

40. Brooks, Andy, *The Disarmament, Demobilization and Reintegration of Children Associated with the Fighting Forces: Lessons learned in Sierra Leone 1998–2002*, UNICEF West and Central Africa Regional Office, 2005, p. 25; Irma Specht and Hirut Tefferi, *Impact Evaluation of the Reintegration Programme for Children Associated with Fighting Forces (CAFF) in Liberia: A report submitted to the United Nations Children's Fund, Monrovia, Liberia,* April 2007, p. 6.

41. Information provided by the UNICEF Kenya office and the Kenyan Red Cross on file with authors.

42. Chapin, H. D., 'Family vs. institution', *Survey* 55, 15 January, 1926, pp. 485–488.

43. Chapin, H. D., 'Are Institutions for Infants Really Necessary?' *Journal of the American Medical Association*, 1915, LXIV(1), p. 1–3.

44. Chapin, H. D., 'Family vs. Institution', *Survey* 55, 15 January, 1926, pp. 485–488.

45. Romanofsky, P., 'Infant Mortality: Dr. Henry Dwight Chapin and the Speedwell Society 1890–1920', *Journal of the Medical Society of New Jersey*, 1976, pp. 73, 33–38.

46. Levine, op. cit.

47. UNICEF Innocenti Research Centre, 'Children in Institutions: The Beginning of the End?', UNICEF, Florence, April 2003.

48. Gebru, Mulugeta and Rebecca Atnafou, 'Transitioning from institutional care of orphans to community-based care: The experience of

Ethiopia's Jerusalem Association Children's Homes', Francois-Xavier Bagnoud Foundation, Orphan Alert: International Perspectives on Children Left Behind by HIV/AIDS, July 2000, pp. 22 and 23 and subsequent direct communication of the authors with Mulugeta Gebru.

49. Correll, Lucia, Dana Buzducea and Tim Correll, 'The Job that Remains: An overview of USAID child welfare reform efforts in Europe and Eurasia', Creative Associates International, Inc., and the Aguirre Division of JBS International, Inc. for USAID, June 2009, p. 38.

50. Le Hong Loan, Children Without Primary Caregivers in Vietnam, UNICEF, 2003 and personal communication with Julie Bergenon, Child Protection Officer in Vietnam.

51. Lim Ah Ken, Patricia, *Children Without Parental Care in the Caribbean*, UNICEF, November 2007, available at <http://www.crin.org/bcn/details.asp?id=15838&themeID=1001&topicID=1006>, accessed 23 November, 2009.

52. The First International Conference in Africa on Family Based Care for Children, 28 – 30 September 2009, Intercontinental Hotel, Nairobi, Kenya, Conference Declarations and Recommendations. Available at: http://crin.org/bcn/details.asp?id=21241&themeID=1003&topicID=1023

53. Smith, Eve P., 'Bring Back the Orphanages? What Policymakers of Today can Learn From the Past', *Child Welfare*, Vol. LXXIV, No. 1, January-February 1995.

54. For example, see UNICEF, USAID and UNAIDS, *Children on the Brink 2004: A joint report of new orphan estimates and a framework for action*, UNICEF, July 2004 and *Children and AIDS: Third stocktaking report*, UNICEF, UNAIDS, WHO and UNFPA, 2008.

55. UNICEF, *Children and AIDS: Third stocktaking report*, UNICEF, UNAIDS, WHO and UNFPA, 2008, p. 44.

56. Powell, G. M, T. Chinake, D. Mudzinge, W. Maambira and S. Mukutiri, 'Children in Residential Care: The Zimbabwean experience', presentation, UNICEF, 18 May, 2005.

57. Mahy, Mary, 'Monitoring and Evaluating National Responses for Children Orphaned and Made Vulnerable by HIV/AIDS', presentation at Meeting on Results of Pilot Surveys, Washington, D.C., 6 January, 2005.

58. Irwin, Alec, Alayne Adams and Anne Winter, 'Home Truths: Facing the facts on children, AIDS, and poverty', Joint Learning Initiative on Children and HIV/AIDS, 2009, p. 19.

59. Diana Aubourg, 'Expanding the First Line of Defense: AIDS, orphans and community-centered orphan-care institutions in Sub-Saharan Africa, cases From Zambia', Master's thesis, Department of Urban Studies and Planning, Massachusetts Institute of Technology, June 2002; Mulugeta Gebru, 'Experience of Jerusalem Association Children's Homes: Reunification and reintegration of children', paper presented at a workshop organized by Ethiopia's Network of Orphaned and Vulnerable Children, August 30–31, 2002, Nazreth, Ethiopia (available on request from BCN; Contact Aaron Greenberg at agreenberg@unicef.org).

60. Foster, Geoff, Choice Makufa, Roger Drew, Stanford Kambeu and Kingstone Saurombe, 'Supporting Children in Need Through a Community-based Orphan Visiting Programme', *AIDS Care*, 1996, Vol. 8, No. 4, pp. 389–403; Lee, Tim, Shareck Kagoro, Shana Muzanya, Choice Makufa, Geoff Foster and Rebecca Gonyora, 'FOCUS Evaluation Report 1999: Report of a participatory, self-evaluation of the FACT Families, Orphans and Children Under Stress (FOCUS) programme', Family AIDS Caring Trust ,September 1999; Gillian Mann, 'Family Matters: The care and protection of children affected by HIV/AIDS in Malawi', prepared from the International Save the Children Alliance study on Care and Protection of Separated Children in Emergencies, October 2002, available at <http://www.crin.org/docs/Care%20and%20Protection%20of%20Children%20Affected%20by%20H.A%20in%20Malawi.doc>, accessed 23 November, 2009; Geoff Foster, 'Study of the Response by Faith-based Organizations to Orphans and Vulnerable Children', Preliminary Summary Report, World Conference of Religions for Peace and UNICEF, January 2004, available at <http://www.unicef.org/aids/FBO_OVC_study_summary.pdf>, accessed 23 November, 2009; Geoff Foster, 'Understanding community responses to the situation of children affected by AIDS: Lessons for external agencies', draft, UNRISD, 2002, available at <http://www.unrisd.org/80256B3C005BCCF9/httpNetITFramePDF?ReadForm&parentunid=DB1400AC67D49680C1256BB8004E0C3D&parentdoctype=paper&netitpath=80256B3C005BCCF9/(httpAuxPages)/DB1400AC67D49680C1256BB8004E0C3D/$file/foster.pdf>, accessed 23 November, 2009; Donahue, Jill and Louis Mwewa, *Community Action and the Test of Time: Learning from community experiences and perceptions, case studies of mobilization and capacity building to benefit vulnerable children in Malawi and Zambia,* USAID (DCOF and Africa Bureau), Academy for Educational Development, Save the Children US and CARE, Project Concern International, Washington, D.C., December 2006, available at <http://www.usaid.gov/our_work/humanitarian_assistance/the_funds/pubs/comaction.html>, accessed on 24 November 2009.

61. Foster, *Study of the Response by Faith-based Organizations,* op. cit.

62. Howard, Brian H., Carl V. Phillips, Nelia Matinhure, Karen J. Goodman, Sheryl A. McCurdy and Cary A. Johnson, 'Barriers and Incentives to Orphan Care in a Time of AIDS and Economic Crisis: A cross-sectional survey of caregivers in rural Zimbabwe', *BMC Public Health*, Vol. 6, No. 27, 2006.

63. Kathryn Whetten, Jan Ostermann, Rachel A. Whetten, Brian W. Pence, Karen O'Donnell, Lynne C. Messer, and Nathan M. Thielman, 'A Comparison of the Wellbeing of Orphans and Abandoned Children Ages 6–12 in Institutional and Community-Based Care Settings in 5 Less Wealthy Nations,' December 2009, *PLoS ONE* 4(12): e8169. doi:10.1371/journal.pone.0008169 <http://www.plosone.org/article/info%3Adoi%2F10.1371%2Fjournal.pone.0008169;jsessionid=3459F0B1980D093A9E7E069FA5DD26F3>

64. For example, see Ressler, Everett, Neil Boothby and Daniel Steinbock, *Unaccompanied Children: Care and protection in wars, natural disasters, and refugee movements*, Oxford University Press, New York and Oxford, 1988; 'Unaccompanied Children' in *Refugee Children: Guidelines on protection and care*, United Nations High Commissioner for Refugee, Geneva, 1994, available at <http://www.unhcr.org/refworld/pdfid/3ae6b3470.pdf>; *International Inter-agency Guiding Principles on Unaccompanied and Separated Children*, United Nations High Commissioner for Refugees, UNICEF, International Rescue Committee, Save the Children UK, World Vision, International Committee of the Red Cross, 2004, available at <http://www.icrc.org/Web/Eng/siteeng0.nsf/htmlall/p1101/$File/ICRC_002_1011.PDF!Open>, accessed 23 November, 2009.

65. Brooks, Andy, *Demobilization and Reintegration of Children Associated with the Fighting Forces: Lessons learned in Sierra Leone, 1998–2002*, UNICEF West and Central Africa Regional Office, Dakar, 2005, p. 35.

66. "Africa KidSAFE Alliance for Street Children in Zambia: Quarterly Program Performance Report Cooperative Agreement No. 690-A-00-04-00343-00," Project Concern International, April 1 to June 30, 2010, p. 42.

67. Save the Children UK, 'Kinship Care: Providing positive and safe care for children living away from home', Save the Children UK, 2007.

68. Donahue, Jill, Susan Hunter, Linda Sussman and John Williamson, *Children Affected by HIV/AIDS in Kenya: An overview of issues and action to strengthen community care and support*, Displaced Children and Orphans Fund/USAID and UNICEF, 1999, p. 9.

69. Ibid.

70. Tolfree, David, 'Whose Children? Separated Children's Protection and Participation in Emergencies, Save the Children', Save the Children UK, Stockholm, 2004; *International Inter-agency Guiding Principles on Unaccompanied and Separated Children*, United Nations High Commissioner for Refugees, UNICEF, International Rescue Committee, Save the Children UK, World Vision, International Committee of the Red Cross, 2004, available at <http://www.icrc.org/Web/Eng/siteeng0.nsf/htmlall/p1101/$File/ICRC_002_1011.PDF!Open>, accessed 23 November, 2009.

71. See Tolfree, David, 'Whose Children? Separated Children's Protection and Participation in Emergencies, Save the Children', Save the Children UK, Stockholm, 2004, especially the chapters on fostering and page 185; Jareg, Elizabeth, 'Community-Based Foster Homes in Ethiopia: An account of a follow-up experience ten years after phase-out', Save the Children Norway, 2005. Ananda Galappatti, 'Caring for Separated Children: An approach from Eastern Sri Lanka', Save the Children Norway, Sri Lanka, 2002, available at <http://www.crin.org/bcn/details.asp?id=8578&themeID=1002&topicID=1013>, accessed 23 November, 2009.

72. Pilon, Marc, 'Foster Care and Schooling in West Africa: The state of knowledge', developed in preparation for the UNESCO 2003 EFA monitoring report [undated], pp. 6 and 9, available at <http://portal.unesco.org/education/en/file_download.php/2f4f07f5fcb8cdce16506595637b2099schooling+in+West+africa.pdf>, accessed 23 November, 2009.

73. See, for example, *Holy Koran*, Passage 2:38.

74. 'Special Care: Kafalah', Fact Sheet No. 51, International Social Service and International Reference Center for the Rights of Children Deprived of Their Family, p. 1.

75. Lehalnd, Ketil, Adoption Forum, Norway, 'Western Europe Perspective', presentation at the conference convened by Holt International, *Looking Forward—A global response to homeless children*, available at <http://www.holtintl.org/conference/>, accessed 19 November, 2009. Adoption.com, 'Numbers & Trends', available at <http://statistics.adoption.com/information/adoption-statistics-numbers-trends.html>, accessed 19 November, 2009.

76. *Convention on the Protection of Children and Co-operation in Respect of Intercountry Adoption*. Hague Conference on Private International Law, HCCH Online, 29 May, 1993, available at <http://www.hcch.net/index_en.php?act=conventions.text&cid=69>, accessed 18 November, 2009.

77. *The Implementation and Operation of the 1993 Hague Intercountry Adoption Convention: Guide to good practice*, Guide No. 1, Hague Conference on Private International Law, Family Law, Bristol, 2008, p. 29.

78. E. Wayne, 'Adoption Option Growing More Popular', Span, September/October 2005, p. 48.

79. For more information on the *Manual for the Measurement of Indicators for Children in Formal Care*, visit the BCN website, available at <http://www.bettercarenetwork.org>, accessed 23 November, 2009.

80. See for example: Michelle Adato & Lucy Bassett, *What Is the Potential of Cash Transfers to Strengthen Families Affected by HIV and AIDS? A Review of the Evidence on Impacts and Key Policy Debates*, August 2008, Food Consumption and Nutrition Division, International Food Policy Research Institute, Washington, D.C., Joint Learning Initiative on Children and HIV/AIDS. <http://www.jlica.org/userfiles/file/Adato%20&%20Bassett%20What%20is%20the%20role%20of%20cash%20transfers%20to%20streng.pdf>